СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза".

Рôкъ XIII. Скрентонъ, Па., Четверъ 13-го Цвѣтня, 1905. Число 15. — Vol. XIII. Scranton, Pa., Thursday, April 13, 1905. No. 15.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Цвѣтень.

13	Ч.	Ипатія епископа
14	П.	Маріи єгипетскоѣ
15	С.	Тита преп
16	Н.	5 посту. Никиты
17	П.	Йосифа преп. Плятона
18	В.	Теодула
19	С.	Евтихія

— ЗЪ мести за знеславлене дѣвчины, убивъ въ Бютъ, въ Монт. молодый парубокъ Дилонъ свого товариша Мекъ Лявбліна. Мекъ Лявблінъ звѣвъ молоду дѣвчину пôдъ позоромъ, що оженить ся зъ нею. Въ тôй самôй дѣвчинѣ однакъ безъ взаимности любивъ ся и Дилонъ, а коли дѣвчина стала матерію, а Мекъ Лявблінъ не хотѣвъ въ нею оженити ся, обуреный Дилонъ убивъ свого товариша револьверовою кулею.

— ВЪ Лянкастерѣ, Н. Й., приключила ся сумна пригода. Двохъ молодыхъ хлопцѣвъ пôйшло до тамошнього парку на проходъ. До ихъ товариства прилучило ся двое дѣвчатъ, и зачали ся спôльно забавляти. Наразъ одна пара зачала сварню, середъ котрои заявила дѣвчина, що пробе грудь свому принагôдному любимцеви. Вôнъ уважавъ се за жартъ и розгорнувши собѣ грудь, сказавъ: „на пробий!" Въ тôй хвили дѣвчина вытягнула зъ за пояса штилетъ и пхнула нимъ його въ саме серце. Молодець зôльлятый кровію повалилъ ся на землю, а обѣ дѣвчины утекли и доси ще не вôднайшла ихъ поліція. Пробитого вôдвезено до шпиталю, однакъ лѣкарѣ не мають надѣѣ удержати його при житю.

— ВЪ Виламспортъ, Па. въ тамошныхъ горахъ знайдено кôстякъ чоловѣка, которого особы не можна вже провѣрити. Поліція догадує ся, що се кôстякъ Шермана Юмісона, котрый передъ рокомъ убивъ полісмена и утѣкъ къ горы, щобы уйти справедливости. Довгій часъ слѣдила за нимъ поліція, але безуспѣшно. Мабуть згинувъ въ горахъ зъ голоду.

— НЕБЕСПЕЧНЫЙ жартъ на першого цвѣтня устроивъ собѣ въ Ню-Йорку Фридрикъ Требрансъ. Требрансъ нѣсъ на плечахъ скриночку, а коли завважавъ на улици Берморія, давъ йому 50 центôвъ, щобы занѣсъ ту скриночку до його хаты. Бермеріо не прочуваючи нѣчого злого, взялъ скриночку на плечѣ, але ледви уйшовъ кôлька крокôвъ, коли нагло експльодувала скринка и вôдорвала йому три пальцѣ въ руцѣ. Требрансъ, котрый йшовъ зъ заду и смѣявъ ся зъ цѣлоѣ пригоды, арештувала поліція.

— ВЪ Вашінґтонѣ завязалась велика орґанізація, котра має на цѣли будову великои торговельнои фльоты для Спол. Державъ. Сему плянови суть прихильнi такъ републиканьской якъ и демократичнôй заступники народа, отже е надѣя, що и конґресъ заявить ся за тою справою. Теперѣшна торговельна фльота Спол. Державъ є дуже нужденна, такъ що Американцѣ до перевозу своихъ товарôвъ до иншихъ частей землѣ уживають фльоты анґлійскои, нѣмецкои та французкои, и дають имъ заробляти рôчно 250 до 300 мілiонôвъ дол.

— ВЪ Вилксбері, Па. всѣ копальнѣ угля на ново пôдняли роботу, котра правдоподôбно потреває черезъ цѣле лѣто. Продукція угля пôднесла ся до нечуваной высоты, въ наслѣдокъ великихъ замовлень. Позаякъ въ 1906 роцѣ заносить ся на страйкъ, тому компаніѣ стараютъ ся заздалегôдь засмотрити ся въ великiй припасы угля.

— МЫ вже въ своимъ часѣ доносили про сумнѣ вôдносины въ вôйску Сполученыхъ Державъ. Теперь урядовый звѣтъ военнои маринарки подає до вѣдомости, що пересѣчно утѣкає 10 процентъ людей, або на 30.066 жовнярôвъ утѣкло въ минувшôмъ роцѣ 3.220 люда. Видко, ще не до смаку Американцямъ нѣ вôйско нѣ маринарка.

— ЯКІЙСЬ Китаєць зъ Ню-Йорку написавъ до комісаря поліціи МкАду листъ, въ котрôмъ просить його о охорону Китайцѣвъ передъ надужитями и здирствомъ поліцiйныхъ детективôвъ. Въ листѣ тôмъ представляє цѣлый рядъ здирствъ, де детективы поліцiйнi не маючи грошей, уряджують масовй арештованя Китайцѣвъ пôдъ позоромъ газардовои гры, а тôльки того выпускають на волю, хто выкупить ся грôшми. Взагалѣ поліція трактує Китайцѣвъ гôршь псôвъ. Комісарь поліціи постановивъ въ тôй справѣ перевести слѣдство и покарати виновникôвъ.

— ВЪ Брентонъ, Илл. въ тамошной копальнѣ угля наступила страшна експльозія ґазôвъ, при чôмъ згинуло много осôбъ. Доси вытягнено 20 трупôвъ, и трохъ живыхъ майнерôвъ. Межъ убитыми находять ся два инспекторы копалень, котрѣ зôстали удушенi газомъ, коли хотѣли ратовати засыпаныхъ майнерôвъ. Згинуло правдоподôбно 35 майнерôвъ, але еще не всѣхъ вытягнули на верхъ.

— ВЪ Бруклинѣ, Н. Й. пôдчасъ реставрованя хаты знайшли робôтники пôдъ пôдлогою кôстякъ убитого мущины. Завôзваный лѣкарь ствердивъ, що чоловѣкъ сей зôставъ убитый якимсь тупымъ знарядомъ, чашка його була заломана, а руки въ кôлькохъ мѣсцяхъ поломанй. Поліція слѣдить за злочинцями, котрй хто знає, чи жиють еще на свѣтѣ.

— ВЪ Мидвейлъ, Н. Дж. въ вôсѣмъ день по вѣнчаню вôдобравъ собѣ житє молодый чоловѣкъ Франко Фішеръ. Що за причина самоубійства не знати, молода жѣнка також не умѣє нѣчого сказати, бо пожите ихъ за той короткій часъ було щасливе.

— ВЪ Ню-арку, Н. Й. показала незвычайну вôдвагу молода 19-лѣтня дѣвчина, Лена Найтлеръ, котра зловила злодѣя въ своимъ покою на горячôмъ учинку. Схопивши його за руки, зачала кликати батька на помôчь. Прибѣгъ батько и помôгъ єи придержати злодѣя, пôдчасъ коли мати завôзвала телефонічно поліцію. Тымчасомъ злодѣй вытягнувъ зъ кишенѣ $100 и обѣцявъ ихъ дати вôдважной дѣвчинѣ, если його пустить на волю. Але се йому не удалось. Поліція, котра въ скорѣ надôйшла, найшла при нѣмъ $125 и много скраденыхъ перстенѣвъ зъ діямантами та другихъ дорогоцѣнностей.

— ВЪ Гавелсъ, Неб. Едвардъ Новакъ, котрый вже вôдъ довшого часу живъ розведеный зъ жѣнкою, зайшовъ въ недѣлю дня 2-го цвѣтня пôдчасъ вôдправы до церкви, куда постôйно заходила його жѣнка, наблизивъ ся до лавки, де она на вколѣнкахъ молила ся и стрѣливъ до неи зъ револьвера. Новакъ выйшовъ вôдтакъ зъ церкви, не давъ нѣкому приступити до себе, грозячи, що кождого, хто дôткне ся його, застрѣлить, и зайшовъ до мешканя жѣнки, де вôдобравъ собѣ житє. Жѣнку, смертельно ранену вынесено зъ церкви до шпиталя.

— ВЪ ЧАСТИ мѣста Ню Йорку де мешкають Китайцѣ, два детективы при помочи поліціи обсадили оденъ дôмъ, пôдозрѣваючи, що въ пивницѣ того дому мѣстить ся шулерня. Коли зъ великимъ трудомъ дôстали ся до середины, не знайшли нѣкого въ першôй комнатѣ, лишь порозкидани кости доміна. Хотѣли вже зъ нѣчимъ вертати домôвъ, коли черезъ стѣну почули легенькій шмеръ. Сейчасъ зачали оглядати стѣну, и знайшли въ закутку скрытй дверѣ. Коли тй дверцѣ вôдчинили, на превелике свое здивоване знайшли въ сусѣдной комнатѣ укрытыхъ ажь 28 Китайцѣвъ, котрыхъ всѣхъ арештували. Зробили також трусанину, и знайшли много приладôвъ до уживаня опяняючого опіюмъ.

— ПРЕЗИДЕНТЪ Рузвелтъ выѣхавъ спеціяльнымъ поѣздомъ дня 3-го цвѣтня на полудневый заходъ. По дорозѣ задержить ся въ деякихъ мѣстахъ и буде мати тамъ промовы. Вôдтакъ поѣде на ловы на вовки до Оклагомы, и на ловы на великiй звѣрѣ до Колоредо. Зъ Рузвелтомъ выѣхало цѣле товариство, котре буде брати участь въ ловахъ. Позаякъ та поѣздка потреває довгій часъ, тому будуть розставлянй пôсланцѣ, котрй будуть доносити президентови про ходъ державныхъ справъ.

— ВЪ Бруклинѣ, Н. Й., зôстала вôтворена публична бібліотека для слѣпыхъ. Цѣла бібліотека складає ся зъ 600 книжокъ, котрй суть друкованй ню-йоркскимъ пунктовымъ системомъ. Якъ звѣсно у слѣпыхъ дуже сильно є розвинене чутє въ пальцяхъ и они читають дотикаючи ся выстаючихъ буквъ. Въ бруклиньской бібліотецѣ будуть також вôдбувати ся вôдчиты и выклады для слѣпыхъ.

— ВЪ испаньскôй провінціи Андалюзія панує страшный голодъ, а притôмъ нечувана якъ на ту пору спека. Тепломѣръ показує въ тѣни 105 степенôвъ. Вôдчуває ся великiй бракъ воды. Народъ пухне зъ голоду и гине. Товпы голодуючихъ нападають на мѣста, рабують пекарнѣ и въ сей спосôбъ заспокоюють голодъ. Правительство испаньске мѣсто ратувати голодуючихъ старає ся при помочи вôйска ихъ усмирити.

— ДО будовы панамского каналу має будôвляна комісія спровадити кôлька тысячь законтрактованыхъ робôтникôвъ зъ Япану и Китаю. Якъ звѣсно до Сполученыхъ Державъ недозволеный є вступъ робôтникамъ законтрактованымъ и Китайцямъ, однакъ здає ся, що правительство дасть свое позволенє на тôй пôдставѣ, що бѣлй робôтники не могуть тамъ працювати зъ огляду на горяче та нездорове пôдсоне.

— ПРО страшный землетрусъ доносять зъ индійскихъ пôвостровôвъ въ полудневôй Азіи. Дня 4 цвѣтня задрожала земля, однакъ не заподѣяла значнѣйшои шкоды. Доперва дня 5. цвѣтня наступила така страшна катастрофа, що наповнила жахомъ увесь свѣтъ. Много мѣстъ и оселъ людскихъ зôстало зруйнованыхъ а въ румовищу знайшло смерть много людей. Найбôльше потерпѣло шкоды мѣсто Дармсала. Хаты поруйнованй, а народъ, що лишивъ ся при житю ночуе пôдъ голымъ небомъ, боячись новои катастрофы. Велика недостача живности и страшнй морозы якй тамъ теперь панують, побôльшають загальну нужду. Въ Дармзалѣ згинуло 9 Европейцѣвъ, а бôльше якъ 70 Индійцѣвъ. Магомедане товпами ходять по улицяхъ мѣста и благають въ молитвахъ Бога-Аллаха, щобы вôдвернувъ вôдъ нихъ нещасте. Землетрусъ сей бувъ такъ сильный, що многй повѣдають, що земля дрожала такъ якъ корабель на мори. Многй повылѣтали зъ лôжокъ. Хаты и великй будôвлѣ розсыпали ся. Скôлько людей знайшло смерть въ румовищу, не знати, але на всякôй случай число ихъ велике. Докладнѣйшихъ вѣдомостей про те нещасте нема, позаякъ внаслѣдокъ землетрусу зôстали понищенй дроты телеґрафічнй.

— ПО Италіи розкинувъ хтось вôдозву завзиваючу цѣлый католицкій свѣтъ до грошевыхъ складокъ на закупно Палестины для римского папы. Кажуть, що та вôдозва є инспірована самымъ папою, котрый хоче ѣхати звидѣти Єрусалимъ.

— КОРАБЛЕМЪ „Сільвя" прибуло до Гобокенъ 1800 еміґрантôвъ, майже самыхъ дезертирôвъ зъ россійского вôйска. Межъ ними находить ся много козакôвъ, котрй дôставши ся на американьску землю, зъ великои радости зачали танцювати „козака". Величезнй товпы народа приглядали ся тому танцю.

— ВЪ Австріи и Угорщинѣ и другихъ краяхъ серединои Европы упали тими днями великй снѣги.

— АВСТРІЙСКЕ міністерство справъ внутрѣшныхъ остерѣгає своихъ горожанъ передъ еміґрацією до державы Санъ Паольо въ Бразиліи.

— ПОЛЯЦИ: Курокі, Лінєвичъ. Що Поляки люблять присвоювати собѣ чужихъ, але выдатныхъ людей, се давно звѣсный фактъ. Теперь въ часѣ японьско-россійской вôйны стали они присвоювати собѣ вызначныхъ генералôвъ такъ зъ арміи японьской якъ и россійской. Зразу зробили Полякомъ японьского генерала Курокі, що показалось брехнею — а теперь кажуть, що россійскій генералъ Лінєвичъ Полякъ та, що навѣть его сестра є въ якôмсь кляшторѣ въ Галичинѣ. Тымчасомъ и се показалось брехнею. Зять Лінєвича оголосивъ въ россійскихъ дневникахъ, що Лінєвичъ не є Полякъ, але Украинецъ. Кромѣ Лінєвича ще слѣдуючй вызначнй Украинцѣ брали або беруть участь въ теперѣшнôй японьско-россійской вôйнѣ: Кондратенко и Мищенко. Драгомировъ також Украинецъ, а генералъ губернаторъ варшавскій Максимовичъ також Украинецъ.

— ВСѢМЪ честнымъ Русинамъ гр. к. обряду въ околици New Britain, Conn. подаю до вѣдомости, що могуть до мене зголошатись для вôдправленя святои Великодной сповѣди.

о. Иванъ Велигорскій,
гр. кат. рускій священникъ,
17 Oak Str., New Britain, Conn.

Борба противъ піяньства въ Швеціи и Норвегіи.

Сорокъ лѣтъ тому назадъ (въ Цвѣтни 1865 року) комісія установлена радою невеликого мѣста Ґотенбурґъ въ Швеціи, для розслѣдженя зростаючои нужды середъ мешканцѣвъ сего мѣста — здала свое справоздане.

Въ справозданю тôмъ говорила комісія, що причиною нужды населеня є въ великôй мѣрѣ піяньство.

Корчмарѣ мусѣли платити урядови за лайсенсы (право вышинку) великй сумы грошей, проте въ ихъ интересѣ лежало, продавати якъ найбôльше трункôвъ, щобы оплатити лайсенсъ и ще дещо заробити. Зъ тои причины продавали они насоѣ не лише за готовй грошѣ, але також въ боргъ, въ наслѣдокъ чого неодному робôтникови пôсля заплаченя довгу корчмареви не лишалось досыть гроша на прокормлене родины. Коли хто надоживъ за много, тому вже корчмарѣ не давали на боргъ, але брали вôдъ него въ заставъ всѣлякй рѣчи, навить домашну обставу. Корчмы були помѣщенй въ брудныхъ, темныхъ домахъ.

Для усуненя сего лиха предложила комісія такй средства:

1) Змѣнити продажу напиткôвъ въ сей спосôбъ, щобы продаючій не старавъ ся продавати якъ найбôльше трункôвъ.

2) Заборонити продажу на боргъ та заставъ.

3) Корчмы зробити просторыми, добре провѣтрюваными, чистыми.

4) При кождôй корчмѣ завести дешеву кухню, де бы можна достати чисту, здорову ѣду.

Всѣ тй средства були дуже гарнй въ теоріи, але якъ перевести ихъ въ практицѣ?

Отже невдовзѣ пôсля сего справозданя згаданои комісіи, завязалась въ Ґотенбурґѣ спôлка зъ людей добре мыслячихъ, котра подала просьбу до мѣскои рады на право продажи напиткôвъ въ мѣстѣ зъ тимъ услôвемъ, що весь чистый доходъ зъ сеи продажи зверне до касы мѣста. Рада мѣста згодилась на се, згодивъ ся також губернаторъ провинціи и въ Октобрѣ 1865 р. згадана спôлка отворила 17 своихъ салонôвъ.

Въ сей спосôбъ повставъ системъ продажи опьяняючихъ трункôвъ, якій звуть загально системомъ Ґотенбурґъ, вôдъ имени мѣста, въ якôмъ першій разъ сей системъ въ жите зôставъ введеный. Системъ сей стремить передовсѣмъ до зреґульованя продажѣ алькоголічныхъ напиткôвъ и усуненя надужить зъ нимъ злученыхъ.

Головнй засады сего системы суть:

1) Не продавати напиткôвъ на боргъ, нелѣтнымъ и пянымъ.

2) Уряджувати корчмы въ здоровыхъ, чистыхъ, добре освѣтлюваныхъ домахъ.

3) Удержувати при кождôй корчмѣ дешеву реставрацію.

Згадана компанія робила все, що лише было въ еѣ силѣ, щобы зменчити піяньство а то при помочи слѣдуючихъ средствъ:

1) Пôднесла цѣну напиткôвъ.

2) Зменчила скôлькôсть алькоголю въ напиткахъ.

3) Обмежила скôлькôсть трунку, яку можь продати однôй особѣ.

4) Корчмы змѣнила въ сей спосôбъ, що они головно служать за реставраціи.

5) Пôднесла вѣкъ тихъ, кому можна напитки продавати.

6) Зменчила число годинъ, въ котрыхъ можна купити напôй, зъ намѣромъ спожити его дома.

7) Певный часъ дня призначила на продажу напиткôвъ, другу часть лише на продаване стравъ.

8) Достарчила доброи и дешевои стравы для робôтникôвъ.

Помимо опозиціи системъ сей скоро принявъ ся також въ другихъ мѣстахъ и то не лише въ Швеціи, але також Норвегіи и Фінляндіи.

Наслѣдкомъ сего системы було, що коли въ Швеціи въ 1868 роцѣ припадала одна корчма на 2.293 людей, то въ 1899 (31 лѣтъ пôзнѣйше) була вже лишь одна корчма на 8.158 людей!*) Рôвномѣрно зменчались також доходы компаній. Въ 1876 загальный доходъ компаній зô спроданыхъ трункôвъ выносивъ 14 коронъ на голову населеня а въ 1898 вже лишь 10 коронъ. Въ самôмъ Ґотенбурґу число корчмôвъ зôпало зъ 27 (1868) до 15 (въ 1900 роцѣ), хотяй число населеня въ тôмъ самôмъ часѣ зросло зъ 50.000 до 120 тисячь душь.

Въ протягу 23 лѣтъ заробили компаніи 16 міліонôвъ коронъ, котрй вмѣсто пôти до кишень корчмарôвъ пôшли до касъ рôжныхъ мѣстъ. Грошѣ тй зôстали ужитй на парки, музеѣ, безплатну правну пораду для робôтникôвъ, на фонды прогульковй для шкôльныхъ дѣтей, читальнѣ, шпиталѣ и т. п.

*) Пригадуемо, що по мѣсточкахъ твердого угля въ Пенсильвеніи припадае одепъ лайсенсъ на 175 людей або одна корчма на 58 „хлоповъ"!

Компаніи продають по своихъ корчмахъ напитки лишь вôдъ 3 рано до 6 години вечеръ въ зимѣ, а до 7 вечеръ въ лѣтѣ. Вôдъ 6 до 8 вечеръ въ зимѣ и вôдъ 7 до 9 вечеръ въ лѣтѣ продають напитки лишь тимъ, що рôвночасно замовляють ѣду. Корчмы компаній замкненй въ лѣтѣ о 9-ой вечеръ, въ зимѣ о 8-ой. Въ Недѣлѣ и Свята корчмы отворенй вôдъ 1-ои до 3-ои пополудни, коли продають трунки лишь зъ обѣдомъ.

Право заказуе продавати напитки всѣмъ, що не мають 15 лѣтъ, компаніи не продають нѣкому понизше 18 лѣтъ.

Компаніи не продають нѣкому бôльше якъ два драмы трунку, скôлько хто разы прийде до корчмы.

Кромѣ дешевыхъ реставрацій при корчмахъ, компаніи позасновували въ рôжныхъ мѣстахъ також самостôйнй реставраціи, де въ певнôй порѣ дня за дешевй грошѣ можна достати добру поживу.

Вôдъ 1883 почали компаніи засновувати також читальнѣ, въ котрыхъ кромѣ часописей и книжокъ можна достати каву, чай, молоко, чеколяду и другй неопяняючй напитки. Въ мѣстѣ Ґотенбурґъ число тихъ, що користали зъ тихъ читалень зросло зъ 145.425 (въ 1883 роцѣ) до 314. 309 въ роцѣ 1898.

Не менче щасливою въ борбѣ зъ піяньствомъ є Норвегія. Мѣжь 1830—1840 р. кождый чоловѣкъ въ Норвегіи выпивавъ щорôчно пересѣчно 8 лѣтрôвъ чистого алькоголю, мѣжь тимъ якъ въ 1898 роцѣ пересѣчна скôлькôсть спожитого чистого алькоголю була лишь 1.2 лѣтра. Така змѣна на лѣпше є выпливомъ мудрого законодавства, та дѣяльности добродѣйныхъ компаній, основаныхъ на взôръ шведскихъ компаній. Попередъ усего ограничено сильно право выробу алькоголічныхъ напоѣвъ, наложено на выробъ и продажу тихъ же великй податки, строго заказано продавати напитки въ Недѣлѣ та Свята и черезъ половину дня попереджаючого Недѣлѣ и Свята; заборонено продажу напиткôвъ нелѣтнымъ и пянымъ, продажу пôдчасъ зôбрань народныхъ и вôддано поодинокимъ мѣсцевостямъ право рѣшати при помочи загального голосованя чи бажають собѣ продажѣ напиткôвъ въ своѣй територіи або нѣ. Въ наслѣдокъ сего число корчмôвъ стало сильно зменчатись, такъ що днесь въ Норвегіи є лишь одна корчма на 16 тисячь людей, число смертей въ наслѣдокъ піяньства, число злочинôвъ, божевôльныхъ и самоубійцѣвъ також значно зменчилось.

Розумѣе ся, що тôй всѣй роботѣ немало помагало Норвежске Товариство Тверезости, засноване 1859 року, — теперь оно числить 130 тисячь членôвъ. Кромѣ сего товариства є въ Норвегіи ще 4 другй товариства тверезости, що числять разомъ понадъ 35 тисячь членôвъ.

Всѣ добродѣйнй компаніи, якй занимають ся вышинкомъ, обертають зароблене грошѣ на рôжнй добродѣйнй цѣли.

Ось въ якій спосôбъ розумнй люде поборюють постепенно и поволи, але певно се лихо, яке и тутъ и по рôжныхъ краяхъ Европы робить стôлько шкоды помѣжь робучимъ народомъ.

Зъ притчъ Будды.

Горѣюча хата.

Бувъ собѣ богатый чоловѣкъ, що мавъ велику, але стару хату: еѣ пôдвалины погнили, еѣ стовпы зъѣли червы, а еѣ стрѣха була высхла и легко могла згорѣти. И стало ся одного дня, що чоловѣкъ сей занюхавъ запахъ дыму. Вôнъ выбѣгъ сейчасъ на дворъ и побачивъ, що цѣла стрѣха въ полумѣни. Теперь страшно налякавъ ся, бо дуже любивъ свои дѣти, котрй не знаючи о грозячôй имъ небеспецѣ, бавились безжурно въ горѣючôй хатѣ.

Засумованый отецъ роздумовавъ собѣ такъ: „Що маю зробити? Дѣти суть дурнй, тому нѣчо не поможе остерѣгати ихъ передъ грозячимъ имъ небеспеченьствомъ. Єсли бы я побѣгъ до хаты, поимавъ ихъ и вынѣсъ ихъ на дворъ на моихъ рукахъ, то и такъ всѣхъ не выратую, бо декотрй зъ нихъ вырвуть ся менѣ зъ рукъ, утечуть назадъ до хаты и згинуть въ полумѣни". Але несподѣвано прийшла ему до головы инша гадка: „Мои дѣти люблять забавки" подумавъ вôнъ: „єсли приобѣцяю имъ прекраснй забавки, то певно послухають мене".

Опôсля закликавъ голосно: „Дѣти! Ходѣть сюда и подивѣть, що вашъ батько приготовивъ для васъ. Тутъ є для васъ забавки гарнѣйшй якъ вы колинебудь бачили. Ходѣть скоро, доки ще не пôзно!"

И справдѣ зъ горѣючои хаты выбѣгли дѣти въ найбôльшôмъ поспѣху. Слово „забавки" зробило на нихъ свôй выпливъ. Опôсля урадованый отецъ покупивъ имъ якъ найгарнѣйшй забавки, а дѣти, коли побачили зруйновану хату, зрозумѣли добрый намѣръ батька и хвалили его розумъ, котрымъ вратувавъ ихъ жите.

Совершенный знае, що дѣтямъ сего свѣта подобаєсь блескъ свѣтовыхъ роскошей; вôнъ представляе имъ блаженство праведности, стараючись въ сей спосôбъ спасти вôдъ загубы ихъ душѣ и вôнъ дасть имъ духовнй скарбы истины.

Заблукавшій сынъ.

Оденъ чоловѣкъ мавъ сына и сей пôшовъ вôдъ него въ далекій край. Але коли отецъ чимъ разъ ставъ богатшій, то сынъ его попадавъ въ що разъ то бôльшу нужду. И стало ся, що шукаючи ѣды и приодѣвы, сынъ заблудивъ назадъ до краю де живъ его батько. И батько побачивъ его въ его нуждѣ, обдертого и нужденного и приказавъ слугамъ покликати его до себе.

Коли сынъ побачивъ палату, до котрои слуги его вели, подумавъ: „Я певно стягнувъ на себе пôдозрѣне якогось богатира и тôй кине мене мабуть до темницѣ". Перестрашеный, вôнъ вырвавъ ся зъ рукъ слугъ еще заки побачивъ батька и утѣкъ.

Тодѣ батько пôславъ вдруге пôсланцѣвъ за сыномъ, котрй его спôймали и привели назадъ, помимо его плачу и нарѣкань. И приказавъ батько слугамъ, щобы добре обходились зъ его сыномъ та назначивъ одного зъ робôтникôвъ наставникомъ надъ своимъ сыномъ, которого мавъ тойже слухати, въ него учити ся и ему въ роботѣ помагати. И сынови подобалось его теперѣшне положене.

Зъ вôкна своеи палаты глядѣвъ отецъ на те, що робить его сынъ, а коли бачивъ, що вôнъ є чесный и трудячій, то надгороджувавъ его все бôльше и бôльше.

Пôсля многихъ лѣтъ покликавъ передъ себе своего сына и усѣхъ слугъ и выявивъ имъ всю тайну. Бѣдный сынъ вельми врадовавъ ся пôзнавши въ добрôмъ и богатôмъ чоловѣцѣ своего батька.

Поволи умы людскй мусять бути пôдготовлюванй до принятя высшихъ правдъ.

Неслухняный дуракъ.

Бувъ собѣ богатый Браманъ, вже добре пôдстарѣлый, однакъ вôнъ не зважавъ на несталôсть туземныхъ рѣчей и надѣючись довго жити, побудувавъ собѣ великій дôмъ.

Тодѣ Будда пôславъ до богатого Брамана своего ученика Ананду, щобы сей поспитавъ его на що вôнъ побудувавъ такъ много комнатъ въ своимъ домѣ и, щобы проповѣдавъ ему чотыри благороднй правды и осмераку дорогу до спасенія.

Браманъ показавъ Анандѣ свôй дôмъ и толкувавъ ему до якои цѣли мае кожде зъ численныхъ комнатъ служити, але науки его не слухавъ.

Ананда сказавъ: „Є се звычай дуракôвъ говорити: я маю дѣти и маетокъ. Хто такъ говорить сей не є паномъ навить себе самого, якъ отже може думати, що посѣдае дѣти, богацтва, слуги? Люде вôдданй свѣтови клопочуть ся многими рѣчами, але не знають нѣчого про змѣны, якй ждуть ихъ въ будучности".

Заледви Ананда вôддаливъ ся, старый Браманъ доставъ серцевый ударъ и упавъ мертвый. А Будда сказавъ, для науки тыхъ, котрй хотѣли учитись: „Дуракъ хочь буде жити въ товариствѣ мудрыхъ, не зрозумѣе правдивои науки, подôбно якъ ложка не набере смаку вôдъ зупы. Дуракъ думае лишь о собѣ, вôнъ не зважае на рады добрыхъ товаришѣвъ и черезъ се не годенъ спасти себе самого".

Золоті гадки.

Пурпуром сонечко сходить
Пурпуром криєть ся в морю;
Так будь і ти все спокійний
В щастю і в горю.

Мужню силу хоч похилить горе,
Та не зломить, в підлість не поверне;
Так і свічку хоч схили до долу,
Свого світла в низ вона не зверне.

Обрубане дерево все зеленіє,
І місяць із серпа знов повний стає;
Се бачучи, чесні, не тратьте надії
Хоч доля гнівная вас гонить і бє.

Мухи сідають на ранах,
Пчоли на цьвітах нахучих;
Добрий все бачить лиш добре,
Підлий лиш підле у других.

Не звикай утертими стежками
Йти за другим сліпо в дим,
Бо як стануть пастухи вовками,
Треба вівцям пасти ся самим.

Іван Франко.

Листъ изъ Старого краю

Процес за демонстрацію против Кербера.

Відбуваючи торік урядову подорож по Галичині, тодішний австрійский президент міністрів др. Кербер задержав ся 31 серпня у Львові. Отсю нагоду використала національно - демократична партія, скликуючи до Львова всенародне віче для обговореня політичного положеня руського народу в Галичині. Те віче висдало до Кербера під проводом посла Романчука депутацію, яку президент міністрів збув ні сим ні тим і та відповідь була оголошена участникам віча. Очевидно, що таке поступоване президента міністрів мэгло викликати серед зібраних лиш обурене і що просто елементарно необхідною явила ся демонстрація. Зібраний нарід уставив ся в похід, перейшов кілька вулиць міста й хотів удати ся перед будинок ц. к. намістництва, де тоді перебував Кербер, але дорогу походови заступила кінна і піша поліція і силою розігнала похід. Що поліція зі своїми шаблями и кулаками знайшла у демонстрантів аж занадто великий послух, видно хочби з того, що ані одному поліціянтови нічого не стало ся, але бачите, висока поліція хотіла би, аби на одно її слово найбільша товпа народу зараз зникла, бо инакше зараз обжалованнє за опір власти, збіговиско і тим подібні проступки. Оттак і підчас тої демонстрації поліція арештувала або затямила собі кількох людий, против яких відбув ся 14 і 15 с. м. карний процес перед львівським карним трибуналом.

На лаві обжалованих засіли: Мстислав Січинський, студент прав; його сестра Олена Левицька, жінка редактора „Діла"; др. Володимир Загайкевич, адвокатский концініент; Михайло Петрицький, редактор „Гайдамаків"; о. Михайло Пристай, парох Журова і о. Лев Сілінський, парох Ражнова. Всїх їх обжалове прокураторія о проступок збіговища, а крім того: Січинського о словну образу поліціянта, Загайкевича о урядженє демонстраційного походу, о. Пристая о ударене кінного поліціянта палицею. О „збіговище" обжалованих тому, бо обжалувані на наказ поліції не хотіли зараз розходити ся; о „публичне насильство", бо Січинський не давав поліціянтови себе арештувати, в чім йому помагала його сестра Левицька. Ціле обжалованє оперте виключно на зізнанях поліціянтів (т. є. урядників і жовнїрів поліційних), які й виступають на розправі як свідки; на свою оборону покликали обжалувані на свідків кількох священиків, журналістів і студентів університету. Оборону вів др. Кость Левицький.

Почала ся розправа, яка дала новий причинок до історії звірського поступованя поліції зі спокійними людьми. Ось кілька прикладів.

Січинського витягнув з поміж товпи капраль поліції Марečко і не говорячи нічого про арештованє (в Австрії арештуеть ся словами: „В імени права арештую" — і тоді арештований не сміє ставити ніякого опору, бо инакше кара) почав його кулакувати. А коли Січинський, не знаючи, що кулакованє означає арештованє, почав закривати ся від ударів, надбігли ще два поліціянти і тоді кулакованє почало ся в трійку. Сестра Січинського Левицька, побачивши се, надбігла з просьбою на устах: „Не бийте мого брата!" — за що сама набрала стільки кулаків, що аж зімліла. А потім обжалували їх, т. є. не поліціянтів, а Січинського і Левицьку о злочин публичного насильства.

Загайкевич ішов у першім ряді походу і сего було досить, аби його обжалувати о урядженє походу, хоч кождому повинно бути ясно, що як був похід, то хтось мусів іти в першім ряді. Петрицького лиш видїли в поході і се вистало, аби його обжалувати о збіговище.

О. Пристая обжалували між иньшим за те, що вдарив палицею кінного поліціянта. Приходить той „ударений" і каже, що не чув, аби його хто вдарив, аж відтак сказав йому другий поліціянт, що його вдарили. Приходить той другий і каже, що вдарив зовсім хто иньший а не о. Пристай.

О. Сілінського гримнув комісар поліції др. Хмелярський кулаком в груди.

А загалом усі свідки (очевидно крім самих поліціянтів) зізнавали згідно, що поліція била всякого, хто лиш попав під руки, а сам др Хмелярський, комісар поліції, чоловік „інтелігентний", гуляв як найординарнійший і найдикший поліціянт і з криком „Jazda" розпихав та розбивав людий.

Суд знайшов ся в прикрім положеню. З одної сторони годі посасуджувати невинних, до того ще побитих людий на велику кару, а другої годі їх увільнити і тим самим скомпромітувати поліцію, ту сьвяту підпору держави і теперішного ладу. І вибрали „по середині", засуджуючи Січинського і Загайкевича на 10, Левицьку на 6 і о. Пристая на 5 днів арешту з заміною на грошеві кари, а увільнюючи Петрицького і о. Сілінського.

Отсей процес не перший уже раз дав доказ, що поліція хоче так вимуштрувати людий, аби вона на одно її слово западали ся під землю або розходили ся як мрака від промінїв сонця, аби тримали руки при собі і ані не рушали ся, коли поліція кулакує. А хто так не поступає, на того держава має зараз параграф... І справді час, аби люди при кождій нагоді приготовили і собі відповідний параграф на поліцію, аби тисячі людий не мусїли уступати ся перед відділом поліціянтів. Коли-б ті гончі пси на людий знали, що як посьміють на ріжних зборах і демонстраціях „робити порядок", то можуть стрітити ся з належною нагородою, то певне були би чемнійші. Коли вільно чоловікови боронити ся всіми способами перед нападом звичайного розбійника то перед нападом розбійника у поліційнім мундурі вільно також!...

Полекші для української мови в Росії.

Революційний рух у Росії, хоч ще не вспів доси віднести побіду над царським деспотизмом, все таки вже причинив ся до деяких змін на ліпше. Се відбило ся також на Українцях. В міністерстві радять над знесенем звістного указу з 1876 р., яким заборонено українську мову в Росії, а університети київский і харківский, запитані о свій погляд в тій справі, заявили ся одноголосно за знесенем указу. Дозволено також ввозити в Росію сьвяте письмо на українській мові, а міністерство просьвіти позволило ввезти „Історію України-Руси" проф. Мих. Грушевського.

„Гайдамаки",

почав на ново видавати п. Михайло Петрицький, відсидівши кару 3-місячного арешту за те, що „за остро" писав у „Гайдамаках". Через ті три місяці виходило замість „Гайдамаків" „Вольне Слово", котре знов тепер уступило місце „Гайдамакам".

Іван Кунцевич.

Дня 16-го с. м. вмер у Львові редактор „Комара" Іван Кунцевич, проживши всего 35 літ. Покійний перед якими 10 роками „пустив ся" на руского журналіста, що на нашій Руси значить: працюй як чорний віл, а жий словом, бо на хліб трудно заробити... Спершу працював у „Ділі", а відтак, підупавши на здоровлю, заложив з початком 1900 р. гумористично-сатиричний двотижневник „Комар", який виходить і доси. Але не довго судило ся бавити „патріотичну Русь" дотепами і взивати до вирівнаня залеглостий... Грудна недуга розвивала ся, лїчити ся порядно, їздити до теплійших країв не було за що і Кунцевич ослабав щораз більше, а в сім році передав навіть редакцію п. Брунови Ґіжовському, не могучи вже видумувати дотепів. В кінці вмер, справили йому гарний похорон, товариші по перу понаписували теплі некрольоґи, публика може пожалує трохи, але ніхто певне не подумає, що як би зібрати лиш те, що ріжні „патріоти винні за „Комар", то пок. Кунцевич мав би був за що собі жите продовжити...

20. марта 1905. М. Л.

Чого намъ Русинамъ въ Америцѣ конечно потреба?

Нынѣ нашi газеты рускi въ Америцѣ переповненi всякими проектами. Людоньки доброи волѣ пишуть и пишуть и роздумують всякй способы, якъ бы помочи нашому рускому народови и поднести его матеріяльно и морально. Однй пишуть за всякого рода организаціи, другй бачать спасене въ компаничныхъ сторахъ, а попы кажуть, що якъ бискупа руского, себто баса надъ вчеными людьми, въ Америцѣ не буде, то на ничь всяка робота и задумують, щобы улекшити собѣ роботу в церкви та посилати кождому безбожникови вже друкованй казаня таки просто до самои хаты. А може, не дай Боже, выдумають еще такiй величезный центральный фонографъ, звдки богослуженя и проповѣди будуть розходити ся по дротахъ до кождои хаты. Себула бы велика выгода для духовникôвъ и ихъ вѣрникôвъ. А навѣть жѣнки нашi порушали ся и заговорили собѣ въ газетахъ. Хотять за всяку цѣну организувати ся, себто еманциповати ся або, по хлопски сказавши, хотять, щобы курка спѣвала а когутъ яйця нѣсъ. Словомъ, рухъ на американьской Руси не абы якiй. Думавъ бы хто, що се справдѣшна поступова Японія. Однакъ на дѣлѣ оно не такъ є. У насъ Русинôвъ о нѣякôмъ поступѣ не може бути бесѣда, доки не позбудемо ся нашихъ вôдвѣчныхъ ворогôвъ, котрыми суть темнота и піяньство. Якъ упивъ ся Руснакъ, коли еще хрестили, тай вѣдай ажъ на другôмъ свѣтѣ вытверезить ся. Въ краю запивавъ ся зъ нужды и жалю, а въ Америцѣ зъ роскошу и глупоти. Для того на ничь не мае и нездатный до нѣякого поступу. На се не треба доказôвъ, бо кождый ажъ надто добре знае, що оно такъ є. Чимъ можуть похвалити ся нынѣ Русины, котрыхъ числять на тысячѣ въ Америцѣ? Що прибдали за ¼ столѣтя свого бутя въ Америцѣ? Не мають ничь, кромѣ смердячои корчмы, себто бизнесу, и деякихъ задоженыхъ „шандôвъ", котрй люде выбудовали имъ на домы молитвы и де не ходять молити ся, але по пяному сварити ся. Небощикъ Наумовичь, писатель и просвѣтитель народный, напоминавъ нашъ народъ словами: „Моли ся, учи ся, труди ся, трезви ся." Тй сердечнй слова кождый Русинъ въ Америцѣ повиненъ добре запамятати собѣ и держати ся, але въ вôдворотнôмъ порядку: „Трезви ся, труди ся, учи ся, моли ся", бо то пяному не можна трудити ся, учити ся анѣ молити ся. Я се знаю зъ власного досвѣду, бо и я колись належавъ до тыхъ, що пили. Берѣмъ собѣ приклядъ зъ жидôвъ. Се народъ тверезый и для того богатый и верховодить нами христіянами. Возьмѣмъ на примѣръ такихъ Японцѣвъ, на котрыхъ нынѣ цѣлого свѣта очи звернени, се народъ скрозь тверезый, не знае нѣчого за горѣвку и бе на встыдъ и ганьбу пяныхъ Москалѣвъ, котрыхъ цѣлый свѣтъ до сего часу боявъ ся. Та и межь нами Русинами найде ся чоловѣкъ, хотяй такихъ дуже мало, що не пе. Такого звычайно высмѣвують и называють скупарѣмъ. Алѣ йому за те добре, его жѣнка не ходить боса и обдерта або голодна и вôнъ нѣколи не нарѣкае, що грошей не мае. Піяньство се нещасте не лишь для нашого народу але въ загалѣ для цѣлои людскости. Осъ, що пише одень американьскiй высоко ученый докторъ про тыхъ, що то люблять выпити а властиво за горѣвку, яке она лихо наносить чоловѣкови и цѣлой суспôльности. Каже той докторъ, що „горѣвка або алькоголь дѣлае на тѣло чоловѣка а черезъ тѣло на умъ або душу. Найперше опяное чоловѣка, ослабляе тѣло, опôсля розумъ а вкôнци убивае. Горѣвка затрое чоловѣка еще въ утробѣ материньской, нищить поволи силы животнй и загоняе передчасно до гробу. Она забивае всяке благородне чувство въ чоловѣцѣ, робить вôтця, матѣрь, сына, доньку, мужа и жену ворогами, словомъ забивае природне чувство любови въ серцяхъ родичѣвъ, дѣтей и супругôвъ. Горѣвка не дае чоловѣкови жите и силу, але смерть. Она робить жѣнки вдовами, дѣти сиротами, вôтцѣвъ злочинцями а всѣхъ жебраками. Горѣвка живить ревматизмъ, пѣстуе гостець, сприяе всякимъ заразливымъ хоробамъ и спроваджае на чоловѣка сухоты. Она робить зъ людей неробôвъ, нуждарôвъ и криминальникôвъ, заповняе людьми арешты, пургавзы и домы варіятôвъ. Горѣвка дае поводъ до всякого рода сварки, забуренъ и бійки и достарчае кандидатôвъ на шибеницѣ. Она помагае грачамъ або „гемблерамъ", родить рабôвникôвъ и пôдпалячѣвъ, кадить брехунамъ и злодѣямъ и поважае безбожникôвъ. Ломить зобовязаня, вôддае честь опустамъ, а ненавидить добрй дѣла, любовь, чесноту и учить чернити невинныхъ. Она шепче до вуха вôтцеви, щобы убити свою невинну дитину, мужови помагае заморадовати свою жѣнку, учить дитину острити сокиру на свого вôтця, ненавидить жите, проклинае и хулить Бога и высмѣвае небо. Горѣвка радить ложно свѣдчити, криво присягати и несправедливо судити. Понижае обызатслѣвъ, упôдляе заступцѣвъ народа або посолôвъ та праводавцѣвъ, притупляе чувство и розоружае патріотôвъ. Горѣвка приносить ганьбу народови и пустошить и приводить цѣлый краѣ до нужды и неславы. Она затрое щасте, спокой, плюгавить честь народу и припроваджує народы и цѣлый свѣтъ до згубы моральнои и матеріяльнои."

Се щира правда, що сей ученый докторъ написавъ. Дяятого стараймо ся разъ на всегда покинути проклятую горѣвку. Господь Богъ, коли сотворивъ чоловѣка, не забувъ для него придбати и добрый трунокъ, котрый очищує ся що дня въ великой природнôй дистилярнѣ и спадаючи зъ хмаръ розпливае ся потоками по земли; симъ трункомъ є вода. А щобы намъ навикнути до того доброго трунку, то мѣсто ити до коршмы закладаймо читальнѣ и организуймо ся въ **братства тверезости,** або по англицки Temperance Societies. Братства тверезости, я думаю, важнѣйшй для насъ вôдъ всѣхъ другихъ братствъ и организацiй тутъ въ Америцѣ. Се є те, чого намъ конечно потреба. Замѣсть горѣвки або пива зафундуймо собѣ пожиточну книжку або газету и учѣмъ ся. Хто знае читати нехай читае, а хто не знае, нехай учить ся и слухае. А коли станемо цѣлковито тверезыми, тодѣ будемо и богатй и розумнй и побожнй. Тодѣ можемо смѣло выступати въ Америцѣ и сказати: We are the people who must be respected, або по руски: мы есьмо народъ, котрый мусить бути респектованый або поважаный.

Д. Д. Пирчъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ...$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ черезъ Книгарню Шевченка ул. Чарнецького 26, Львôвъ.

Оплачувати ґазету треба все̂гда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣняти мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Чи Рутеньство Вѣчне?

Таке питане мимоволѣ насуваєсь на думку, коли застановитись надъ тимъ, що въ послѣднѝ часы дѣєсь у нашôй старôй вôтчинѣ. Здаєсь, неначе всѣ и вся завзялись на те, щобы якъ найточвѣйше зберечи, законсервувати и передати потомству сѝ „гарнѝ прикметы нашого народного характеру“, якѝ пôдходять пôдъ загальну назву „рутеньство“. Оно не булобъ такъ прикро намъ, тутъ на чужинѣ, довѣдуватись про се, еслибъ сею „роботою“ занимались люде темнѝ, або якѝсь назадники, або хочь бы и поступовцѣ, але менчого калібру... Та бо мы бачимо, що навить свѣточѣ, проводирѣ поступового руху не цураються ся сеи „роботы“, але послѣдными роками особливо пильно доказували и доказують, га ще и публично на глумъ цѣлому свѣтови хвалять ся, що и въ ихъ жилахъ пливе рутеньска кровь, що и они Рутенцѣ не менчѝ вôдъ другихъ.

Маємо тутъ на думцѣ подѣѣ кôлькохъ послѣдныхъ лѣтъ.

Були непорозумѣня въ Науковôмъ Товариствѣ имени Шевченка у Львовѣ, справа чисто домашна, и сейчасъ якѝйсь Рутенець взявъ ся про се писати у польскихъ русиноѣдныхъ газетахъ.

Бувъ концертъ въ честь славного руского композитора и сейчасъ знайшовъ ся Рутенець, що скритикувавъ все такъ соромно, ажь самому композиторови стало прикро.

Поѣхали Рутенцѣ въ гостѣ на ювилей славного письменника и не выдержали, щобъ таки тамъ на гостинѣ, не посваритись за своѝ домашнѝ справы, розумѣє ся, на превелику „радость“ ювилята...

Почавъ ся живѣйшій рухъ мѣжь селянами, завдяки заходамъ одного чоловѣка — и сейчасъ посыпались доносы до властей таки зô стороны своихъ Рутенцѣвъ.

Коли справа народного театру начала прибирати бôльше реальный видъ, сейчасъ найшлись Рутенцѣ, що выляли своѣй таки суспôльности спору дѣжку воды на голову.

Щобы оправдати свôй переходъ зъ однои партіи до другои, оденъ поступовый Рутенець не повстыдавъ ся навить крикнути делікатно, „Polizei!“ на адресу партіи до якои передъ тимъ належавъ, а се тому, що ся партія дозволила одному зъ своихъ членôвъ пропаґувати терор...

Було ще богато другихъ подвигôвъ рутеньскихъ, якѝ можнабъ зазначити, але послѣдный и найбôльше мабуть яскравый зъ нихъ се те „простоване“ історіи та аналізоване леґендъ, яке вôдбуваєсь послѣдными часами въ Галичинѣ та до якого замѣшанѝ имена людей (на жаль небôщиковъ) дорогихъ серцю кождого Украинця. Се „простоване та аналізоване“ переплѣтане деинде попросту штубацкими выходками, не годными не то піонірôвъ поступу и колишныхъ товаришѣвъ, але навить людей образованыхъ — та мѣстить деякѝ такѝ рѣчи, якѝ повиннѝ були остати бодай на теперь ще тайнами партіи. Аджежь партіи, особливо слабѝ, нерозвиненѝ тимъ головно и стоять, що окружають себе таємничôстю, що нѣхто не знає ихъ справжньои силы. Революційный рухъ, що нынѣ хитає цѣлою Росією, дѣло невеличкого числа людей, зъ взглядно маленькими средствами. Еслибъ російске самодержавіє знало хто сѝ вороги и знало ихъ силу — оно скоро скрутилобы имъ вязы, а и зъ людей нѣхто не пôшовбы „на революцію“ знаючи дѣйстный станъ рѣчи. Невеликій Японъ побиває Росію мѣжь инчими также тимъ, що и пляны и силу свою держить все въ тайнѣ.

Та Рутенцѣ думають инакше. Думають, що можна показати свою розтѣчь, свою слабосильность, та нужду и помимо того стати побѣдникомъ...

Чи дивно въ виду того, що Поляки въ Галичинѣ попросту кпять собѣ зъ Русинôвъ, зъ ихъ домагань, зъ ихъ цѣлои роботы — та поступають зъ ними якъ имъ ся подобає? Чи дивно, що треба було ажь такъ страшнои кризы, якъ ся, котру теперь переживає Росія, щобы тамошнымъ Украинцямъ дозволено читати Письмо Святе въ украиньскôй мовѣ и „Історію“ Грушевского? А де вôльна украиньска преса, де украиньскѝ школы для 27 міліонôвъ людей, де наша самоуправа? Треба буде мабуть знову ждати сотки лѣтъ доки не мы, але хтось другій нашого тирана вхопить за горло — може вôнъ тодѣ и намъ яку кôсть обгризену кине — а мы тимчасомъ будемо аналізувати леґенды, критикувати себе взаимно а радше зводити все свое въ низъ, щобы свѣтъ явно бачивъ, що мы таки справдѣ такѝ нужденнѝ, бѣднѝ, що нѣчо не маємъ, що мы народъ-жебракъ...

Жаль за серце бере коли дивитись на таку роботу, дивитись якъ навить тѝ не вспѣли вызволитись зъ пôдъ впливу рутеньства, якихъ мы за свѣточѣвъ звыкли вважати.

Чижь жадна культура, жадна наука не годна выкорѣнити рутеньства зъ рускои натуры? Чижь оно вѣчно, мовь якѝсь мікроскопійнѝ, але непоконанѝ задля свого числа — мікробы, має точити нашъ народный организмъ?

Що народъ пересяклый рутеньствомъ — се рѣчь ясна, зрозумѣла, вôнъ жежь „темный“, вôнъ стогнавъ и стогне стôльки лѣтъ въ неволѣ, але щобъ культурнѝ люде не могли зъ него отрястись — въ се якось нѣякъ не хоче ся вѣрити.

А однакъ вѣрити мабуть треба, бо подôбнôсть мѣжь рутеньствомъ нашого мужика а інтеліґента є дуже велика. Рôжнять ся они зовсѣмъ не якôстю а лишь скôлькôстю, степенемъ, чи якъ бы то сказати.

Возьмѣмъ, примѣромъ, сей першій фактъ, що Русины посварившись въ Н. Тов. им. Шевченка пôшли прати свои бруды у польскѝ газеты. Абожь нашѝ сватки сего не роблять? Певно, що такъ. Посварять ся у братствѣ, ну, и хотяй статутъ збороняє говорити публично про се що на мітінгахъ дѣєсь, то нашъ сватко таки не выдержить, але пôде до готелю, найрадше польского або словеньского, и розповѣсть всѣмъ, що „Руснаки no good“, за що сварились и т. д. та ще приступить до чужого братства а свое покине.

Критика концерту въ честь ювилята-композитора має також свои паралелѣ. Нашъ сватокъ, особливо такій, що давно въ Америцѣ, або бувъ въ вôйску, скритикує всегда кожду рѣчь зроблену тутъ Русинами хочь бы она зъ огляду на данѝ обставины выпала якъ найкрасче, та ще и додасть, що „се пусте, — мѣжь Англиками або Нѣмцями не таке буває“. „Пренія“ зъ нагоды будовы театру зовсѣмъ нагадують намъ „бурсы“ въ часѣ будовы церковь по пенсилвенійскихъ печахъ... Тай на другѝ рѣчи є повно паралель въ житю нашого мужицтва хочь бы й тутъ въ Америцѣ.

Досыть часто лучаєсь подыбати мѣжь нашимъ мужицтвомъ такѝ хибы: любить почести, гоноры, але вдає смирненького; зъ нужды мабуть та задля необзнакомленя зъ „рахунками“ вважає кождого злодѣємъ, хто выбраный урядникомъ, або має до дѣла зъ громадскимъ грошемъ; любить ставити себе на педесталъ всезнайка и зôдтамъ всѣхъ и вся критикувати та приказувати: то треба було зовсѣмъ инакше зробити; завидить другому, якъ скоро лишь бачить, що сей починає вымотуватись зъ бѣды, або має яке таке поважане у другихъ; густо-часто послугуєсь засадою „на злôсть моѣй жѣнцѣ нехай мене люде бють“, любить пôдставляти другому ногу, але скрито, такъ щобы на него пôдозрѣне не впало, а кидатись на ворога вôтверто доперва тодѣ, коли бачить, що зъ нимъ є другѝ, або що ворогъ на пôвъ поваленый; свое ганить, чуже хвалить; любить крутити та брехати; несовѣстный супроти своихъ и строгій, а рабски вѣрный чужому и передъ чужимъ лестить ся та корить; добрый матеріялъ на доносчика-шпіона. Все те плоды довгого рабства и неволѣ, якѝ на жаль не такъ скоро выкорѣнюють ся. Та щобъ бодай деякѝ зъ тихъ хибъ могли заховатись навить у декотрыхъ свѣточѣвъ нашихъ, людей, що мають европейску науку, культуру — се бувъ бы дуже лихій знакъ на будучнôсть. Се значилобъ, що въ насъ рабство такъ въѣлось глубоко, що мы ще довго его не позбудемось — а тимъ самымъ ще довго не станемо самостôйнымъ, вольнымъ народомъ.

Рутенець.

Вѣсти зъ Росіи.

Зъ Петербурга пише М. Р. до Ruthenische Revue:

„Поки-що доношу лишь коротенько про украиньску комісію въ Петербурзѣ, зложену — на заряджене міністерства — зъ сѣмохъ членôвъ міністерства и сѣмохъ вôдпоручникôвъ украиньскихъ писателѣвъ и ученыхъ.

Сю комісію, котрои перше засѣдане вôдбулось уже дня 24. лютого, зарядило міністерство яко вôдповѣдь на петицію украиньскои депутаціи, зложенои зъ вызначныхъ писателѣвъ и ученыхъ, що то зажадала вôдъ правительства увôльненя украиньского слова зъ кайданôвъ указу зъ 1876 року.

На засѣданю, вызначенôмъ на 24-го лютого на 8 годину вечеромъ въ однôй изъ саль императорскои академіи наукъ, зôбрали ся представителѣ міністерства, князь Ольденбурґскій и отсѝ вôдпоручники украиньскѝ: В. Науменко редакторъ „Кіевскои Старины“; Г. Шрагъ, адвокатъ и членъ черниґôвскои думы; Лотоцкій, писатель; А. Русовъ, знаный статистикъ и знавець Украины; панѣ Русова (жѣнка А. Русова) знана изъ своихъ творôвъ про украиньску літературу въ Росіи и Галичинѣ; Олена Пчôлка, знана писателька; Дмитрôвъ, адвокатъ зъ Украины. Кромѣ сихъ явились ще й инчѝ особы яко гостѣ.

Коли прибувъ президентъ комісіи Т. Е. Коршъ, почало ся засѣдане рефератомъ панѣ Русовои, про украиньску літературу и еи теперѣшный станъ. Вôдчитаный сей рефератъ зацѣкавивъ усѣхъ и комісія рѣшила оголосити его другомъ въ Запискахъ комітету міністрôвъ. Другій рефератъ мавъ Лотоцкій, що представивъ теперѣшный станъ украиньского слова. Третій рефератъ выголосивъ А. Русовъ, а яко статистикъ, знавець літературы и етноґрафіи Украины, выкликавъ симпатіи комісіи для украиньского народу и его інтеліґенціи своимъ знаменитымъ представленемъ рѣчи, опертымъ на личнôмъ досвѣдѣ и знаню політичного та соціяльного житя Украины. Дальшій рефератъ редактора Науменка, знаного етноґрафа и историка, выкликавъ оживлену дискусію. Въ засадѣ всѣ члены згодили ся на выводы депутаціи и вызначили друге засѣдане на 27. лютого.

На засѣданю бувъ также предсѣдатель комітету Вітте и особливо уважно прислухувавъ ся выводамъ адвоката Шрага зъ Чернигова, одного зъ найвызначнѣйшихъ заступникôвъ украиньскои інтеліґенціи, особливо дуже заслуженого на поли народнои просвѣты.“

Робôтники єднайтесь! Вступайте до юній!

„Громада великій чоловѣкъ“, „въ єдности сила“. Правдивôсть сихъ приповѣдокъ давно звѣстна кождому, а однакъ робôтники чомусь не хотять сего розумѣти. Многѝ зъ нихъ ходять осôбнякомъ, живуть зъ дня на день безъ думки на будучнôсть, незважаючи на се, що ихъ роботодавцѣ-капіталісты лучать ся въ могучѝ спôлки, щобы хоронити свои интересы, обнижити робôтникамъ платню, розбити ихъ организаціи.

Се особливо правдиве що до робôтникôвъ при твердôмъ углю, де такъ много нашихъ Русинôвъ працює. Послѣдными часами майнеры вôдъ твердого угля чимъ разъ менче интересують ся своею юнією, выступають зъ неи и чимъ разъ менче платять до еѣ касы. Въ околици Скрентонъ и Вилксберъ, примѣромъ, число членôвъ юніи не збôльшило ся, але противно на кождыхъ 100 членôвъ 33 выступило зъ юніи. Те саме хочь въ трохи менчôй мѣрѣ сталось въ другихъ дистриктахъ.

Чи таке поступоване розумне? Чи таке недбальство навить зô взгляду на самыхъ васъ оправдане?

Не думайте, що коли вы выграли послѣдный углевый страйкъ коштомъ стôлькихъ трудностей, що вже тои выграной вамъ нѣхто не вôдбере. Дивѣть ся, що робить ся деинде, якъ компаністы всюды де лишь могуть обнижають платню тимъ робôтникамъ, котрѝ не суть добре зъорганізованѝ, и знайте, що те саме и васъ чекає, если не будете дбати про себе. Если компаністы въ послѣдныхъ двохъ углевыхъ страйкахъ уступили, то лише тому, бо мусѣли.

Хто хоче выграти вôйну, мусить завчасу готовити ся до неи. Така вôйна мѣжь майнерами а компаніями углевыми може дуже легко выбухнути въ Цвѣтню 1906 року, коли выйде часъ заключенои угоды. Компаністы здавна готовять ся до сеи борбы, а вы, майнеры, чи приготованѝ до неи? Вы вмѣсто збирати свои силы, приєднувати чимъ бôльше членôвъ до юніи ще самѝ выступаєте зъ неѣ; вмѣсто збирати грошѣ на выпадокъ страйку до спôльнои юнійнои касы, тратите ихъ на марнѝ або и зовсѣмъ непотрѣбнѝ рѣчи.

Памятайте, що коли въ Цвѣтню 1906 року ваша юнія не буде сильна числомъ людей и не буде гроша у юнійнôй касѣ, то компаністы не схочуть зъ нею рахуватись анѣ робити зъ вашою юнією якоинебудь згоды. А що тодѣ буде?

Если юнія не буде на досыть сильна, щобы ихъ змусити до того, то они розôбють вашу юнію якъ вже розбили давнѣйше организацію „Найтсъ офъ Лейборъ“ и другѝ робôтничѝ организаціи, постягають вамъ платню, будуть знущати ся надъ вами и жите ваше стане ще тяжшимъ якъ було коли небудь попередными роками.

Тому вступайте до юніи сейчасъ, а если юнія буде сильною въ Цвѣтню 1906 року, тодѣ вы не лишь зможете задержати вашѝ теперѣшнѝ условя працѣ, але бути може навить выборете собѣ деякѝ новѝ уступства.

Памятайте, що компаністы добровôльно не дали и не дадуть вамъ нѣколи нѣчого. Те, що маєте, выборoли вы собѣ лишь своею єдностію и своею силою. Оденъ, двохъ, трохи або и сотня майнерôвъ не годнѝ пôти до компанистôвъ и жадати сего або того, бо компаністы не будуть ся ихъ бояти. Они анѣ слухати ихъ не будуть а попросту проженуть зъ роботы. Але коли выступить наразъ 100 або 150 тисячь людей якъ оденъ мужъ и зажадають однои або другои рѣчи, тодѣ компанистôвъ серця мякнуть, тодѣ они мусять зъ ихъ голосомъ рахуватись. Та не думайте собѣ, що компаністы дурный народъ, що они не знають, що помѣжь вами дѣєсь, скôлько людей належить до юніи и т. д. Нѣ, они знають се дуже добре, бо они удержують и добре оплачують цѣлу шайку доносчикôвъ, шпигунôвъ, що про все имъ доносять, що помѣжь вами дѣєсь, що вôдмавляють васъ вôдъ юніи, не кажуть вамъ до неи платити. Тому бережѣть ся такихъ пташкôвъ, бо они хотять розбити вашу силу. Они хотять, щобы не всѣ 150 тысячь майнерôвъ стали

якъ одна сила, они хотять, щобы майнеры роздѣлились, бо тогдѣ лекше имъ буде знищити васъ и вашу организацію.

Памятайте ще и те, що если компаністы побачать, що всѣ майнеры держать ся купы якъ оденъ мужь, то и страйку не буде, але они хочь не хочь будуть мусѣли пристати на вашй жаданя. Єслижь майнеры не всѣ будуть зъеднанй, тогдѣ компаністы не схотять пристати на ихъ условя и почне ся страйкъ, якій може скôнчитись побѣдою компаністôвъ, розбитемъ юніи и пониженемъ майнерôвъ.

Тому не тратьте дорогого часу. Вы рускй майнеры, що маєте славу добрыхъ юнійныхъ робôтникôвъ, ставайте сейчасъ въ ряды юніи и приєднуйте єѣ новыхъ членôвъ такъ, щобы не було анѣ одного руского углевого робôтника, що не стоявъ бы въ юніи, анѣ одного руского скеба. Платня до юніи невелика, але коли до неѣ будуть належати всѣ майнеры, то каса ваша зросте скоро у міліоны долярôвъ. Попри се памятайте также, щобы не давати ся кривдити въ юніи всякимъ Айришамъ або другимъ, та не вôддавати имъ въ мѣсцевыхъ юніяхъ всеи власти. Де лишь маєте вôдповѣдного свого чоловѣка, сейчасъ ставляйте его на урядника мѣсцевои юніи. Нашихъ людей працює по майнахъ майже половина, а денегде и бôльше якъ половина, тожь треба, щобъ мы мали вôдповѣдне число своихъ урядникôвъ.

Вступайте до юній сейчасъ!

Заворушеня въ Росіи.

Варшава 2 цвѣтня. Кôлькасотъ жидôвъ зôбрало ся коло вязницѣ, де було замкнено много осôбъ до часу ихъ процесу. Товпа домагала ся выдачѣ одного помершого въ вязницѣ жида, щобы тѣло його похоронити пôсля жидôвского обряду. Позаякъ не сповнено ихъ домаганя, зачала товпа добувати ся до дверей, декотрй зачали стрѣляти зъ револьверôвъ середъ спѣву революційныхъ пѣсень. Поліція не могла розôгнати товпу. Прибуло вôйско. Товпа, що за той часъ зросла до кôлькохъ тысячôвъ, зачала утѣкати, але въ слѣдъ за нею пустилось вôйско и зачало стрѣляти до утѣкаючихъ. Пять осôбъ згинуло на мѣсци, 40 смертельно раненыхъ. Всѣ покалѣченй суть выключно жиды.

Ситуація въ Варшавѣ є подôбна, якъ пôдчасъ загального страйку. Богачѣ суть затревоженй о своє майно. Многй вôдозвы перестерѣгають народъ, щобъ не задержувавъ ся въ близкости державныхъ будынкôвъ, бо тй кождои хвилѣ могуть вылетѣти въ воздухъ. Иншй вôдозвы перестерѣгають родичôвъ, котрй посилають дѣти до школы, щобы не пускали дѣтей зъ хаты, бо всѣ школьнй будинки будуть зруйнованй динамітомъ. Поліція є безрадна. Мимо численныхъ арештованъ не встигла зломити силы революціи. Залога вôйскова зôстала значно збôльшена. Нôчнй патрулѣ тягнуть улицями не вôддѣлами але поодиноки, бо боять ся щобы не кинувъ хто бомбу помѣжь ряды.

Петербургъ 2. Внутрѣшна політична ситуація въ Росіи погоршає ся зъ кождымъ днемъ. Въ Дорпатѣ и околици пôдпалюють паньскй хаты. Въ Саратовѣ товпы народа демонструють улицями, спѣваючи революційнй пѣснѣ. Такъ само ворушить ся народъ въ Астраханѣ и надъ Волґою.

Также и зъ Казаня доносять про ворохобню. Мешканцѣ Архангельска выслали до царя величезну петицію, въ котрôй домагають ся якъ найскоршого покôнченя вôйны. Революційнй вôдозвы масами розходять ся помѣжь народомъ. Дня першого мая, въ робôтниче свято ожидають загальнои ворохобнѣ народа.

Варшава 2. Чоловѣкъ, що кинувъ бомбу на комісаря поліціи Шабаловича, умеръ въ наслѣдокъ ранъ, якй задавъ йому шаблею поліціянтъ. Комісарь поліціи Шабаловичь умирає.

Лодзь 3. Въ мѣстѣ панує велике взбурене зъ причины нападу двохъ козакôвъ на безборонныхъ та спокôйныхъ прохожихъ, зъ котрыхъ два зôстали убитй, а кôлькохъ раненыхъ.

Варшава 3. Ґубернаторъ заборонивъ купцямъ оружія спродавати револьверы, пістолеты и патроны. Всяке оружіє, яке они мають на складѣ, має бути выдане властямъ.

Петербургъ 3. Святѣйшій Синодъ на просьбу трохъ митрополитôвъ та многихъ епископôвъ зôзволивъ на внесене до царя прошеня на скликане великои церковнои рады, котра має перевести ревізію заряду церквою и взновити урядъ патріярха для Росіи. Прокураторъ Свят. Синода Победоносцевъ має бути прихильный заведеню деякихъ свобôднѣйшихъ законôвъ въ россійской церквѣ.

Лондонъ 4. Телеґрафують тутъ, що въ Варшавѣ прийшло до новыхъ заворушень, пôдчасъ котрыхъ вôйско стрѣляло до народа. Много осôбъ раненыхъ. Заворушеня тревають дальше. Въ Тифлісѣ, столицѣ Ґеоргіи выбухли нови заворушеня.

Лондонъ 4. Доносять тутъ, що въ Петербурзѣ роблять приготовленя на перепроваджене царя зъ Царского Села до петербурскои палаты Петергофу. Петергофъ вразъ зъ паркомъ окружають зелѣзнымъ парканомъ на одну милю довкола, щобы въ сей спосôбъ забезпечити жите тирана, вôдтявши його цѣлковито вôдъ свѣта. Царь по части прийшовъ вже до себе, читає книжки и грає въ карты.

Варшава 4. До мѣйского шпиталя зайшовъ якійсь чоловѣкъ и стрѣливъ зъ револьвера до поліцая Сокана, котрый тамъ лежавъ зъ двома товаришами, що були раненй вôдламками бомбы, яку хтось кинувъ на поліційнôй стаціи. Заговорщикъ стрѣливши, утѣкъ, и доси його не зловили. Поліцай Соканъ зôставъ раненый въ плечѣ. Вôнъ бувъ зненавидженый всѣма жителями Варшавы задля своеи кровожадности, яку показавъ при усмирюваню заворушень. Задля безпеченьства перенесено всѣхъ хорыхъ полісменôвъ до вôйскового шпиталю.

Петербургъ 4. Поліція перешкодила новому заговорови на жите ґубернатора Петербурга ґен. Трепова.

Варшава 4. Хтось стрѣливъ два разы на инспектора поліціи Ванновского, коли вôнъ переходивъ улицею. Оба выстрѣлы трафили, однакъ раны не суть смертельнй. Заговорщикъ утѣкъ.

Напады на поліційныхъ урядникôвъ суть на порядку дневнôмъ. Минувшои ночи стрѣливъ хтось на одного урядника поліційного и зранивъ його. Другій урядникъ зôставъ пробитый ножомъ. Оба заговорщики утѣкли.

Москва 4. Вôдбуває ся тутъ проти-холеричный конґресъ, въ котрôмъ бере участь бôльше якъ 1000 лѣкарôвъ. Міністеръ Булиґінъ зразу не хотѣвъ позволити на той конґресъ, боячись, щобы вôнъ не мавъ політичного характеру. Остаточно позволивъ на него. Предсѣдателемъ конґресу выбрано Д-рôвъ: Чінокаева и Ельнашіевского, котрй недавно повернули зъ засланя. Однакъ здаєть ся, що будуть знова засланй за промовы зверненй проти самодержавія та чиновництва.

Орелъ 5. Ґубернаторъ Орловъ заборонивъ вносити якй небудь петиціи до царя зô своеи ґуберніи. Многй ліberalы уважають се розпоряджене за нарушене царского указу зъ дня 3-го Марта 1905, де дозволено є вносити петиціи и ставити домаганя.

Харкôвъ 5. Родичѣ ученикôвъ тутешныхъ шкôлъ ухвалили на зборахъ много резолюцій, въ котрыхъ домагають ся цѣлковитои реформы шкôлъ.

Москва 5. Тутешна мѣйска рада выслала до правительства петицію зъ доманемъ знесеня цензуры, и оголошеня всѣхъ царскихъ рескриптôвъ публично по церквахъ.

Петербургъ 5. Розôйшла ся тутъ звѣстка, що прокураторъ святѣйшого Синода Победоносцевъ, внѣсъ до царя прошене, щобы його звôльнити вôдъ уряду.

Петербурскій митрополитъ Антоній оповѣстивъ, що найблизшй зборы церковнои рады вôдбудуть ся не въ Петербурзѣ, але въ Москвѣ. Мабуть Антоній буде выбраный патріярхомъ.

Недалеко палаты въ Царскôмъ Селѣ арештовано якогось чоловѣка, котрый въ вôйсковôмъ перебраню, крутивъ ся тамтуды. При арештованôмъ знайдено двѣ бомбы. Були они правдоподôбно призначенй для царя.

Москва 5. Вже теперь знає поліція хто є той убійникъ великого князя Серґія. Имя его є Калаевъ. Походить зъ Варшавы, де его батько є інспекторомъ поліціи. Школы університетскй кôнчивъ въ Петербурзѣ.

Варшава 6. Всѣ учасники революційныхъ демонстрацій будуть суджснй военнымъ судомъ, котрый вже розпочавъ свою дѣяльность и засудивъ двохъ робôтникôвъ на кару смерти. Одного за те, що стрѣлявъ до поліціи, другого за те, що ударивъ поліцая патикомъ по головѣ.

Петербурґъ 7. Велика нужда панує помѣжь жѣнками и дѣтьми резервѣстôвъ, що пôйшли на вôйну. Голодуючй жѣнки и дѣти тягнуть улицями и просять о милостиню. Въ Нижнôмъ Новгородѣ нещаснй жѣнки и дѣти великою товпою обступили палату ґубернатора домагаючись вôдъ него помочи и ратунку передъ голодовою смертію, бо нема кому заробити на хлѣбъ, бо мужѣ ихъ погинули або гинуть на поли вôйны. Ґубернаторъ заявивъ, що розслѣдить ихъ положене, и о скôлько зможе буде старавъ ся запомочи ихъ.

Вôйна на Далекôмъ Сходѣ.

Петербургъ 2. Розôйшла ся тутъ поголоска, що ґен. Сахаровъ уступивъ зъ уряду міністра вôйны. Нова мобілізація рекрутôвъ поки-що не буде переведена, позаякъ зъ послѣднои мобілізаціи еще 200.000 вôйска не є перетранспортоване на поле вôйны.

Вашінґтонъ 2. Пôсля депешь, якй наспѣли до тутешного японьского консуляту, російска армія концентрує ся коло Кірінъ 70 миль на полудневый сходъ вôдъ Гарбину. Росіяне и Хунхузы, котрй стоять пôдъ начальствомъ полковника Мадитова, цофнули ся зъ Гайлюнґъ на пôвнôчь до Кіріна.

Петербургъ 2. Французска компанія предложила російскому правительству пляны будовы зелѣзницѣ зъ Сиберу на Аляску. Російске правительство досить прихильно вôдносить ся до того предложеня, а осôбна комісія має розглянути и выдати свôй осудъ въ той справѣ.

Прорѣзъ Ґуншу (108 миль на пôвнôчь вôдъ прорѣзу Те). Ожидають тутъ въ короткôмъ часѣ новыхъ битвъ. Концентрація російскои арміи вже покôнчена. Японцѣ заняли зелѣзну стацію коло Чанґшуфу, тамъ також находить ся ихъ артилерія. Однакъ здаєть ся, що нема тамъ бôльшого вôддѣлу вôйска. Китайскй бандиты, пôдъ проводомъ японьскихъ офіцирôвъ оперують въ околици Тсітсігаръ. Японьскй аґенты аґітують помѣжь Китайцями за заключенемъ союза проти Росіянъ.

Петербургъ 3. Ґен. Ліневичь телеґрафує, що ситуація на Далекôмъ Сходѣ є незмѣнена. Въ ночи дня 27 марта зловили Росіяне японьску патрулю, зложену зъ 6 драґонôвъ. Пятьохъ зъ нихъ згинуло, а оденъ попавсь въ російску неволю.

Ґенералъ Батяновъ, новоименованый вождь третои манджурскои арміи бувъ нынѣ на царскôмъ обѣдѣ. Пôдчасъ обѣду царь анѣ слôвцемъ не згадавъ про заключене мира.

Петербургъ 4. Міністеръ вôйны Сахаровъ рѣшучо заперечивъ вѣстямъ, немовбы Росія вôдкликала всякй замовленя военного матеріялу за границею. Дальшй военнй приготовленя поступають безъ перервы на передъ. На разѣ нова мобілізація арміи є непотрѣбна. Теперь стоить 140.000 вôйска готового до дороги на поле вôйны. Мѣсто новои мобілізаціи буде свѣже вôйско зъ сегорôчныхъ рекрутôвъ. Дальше говорить ґен. Сахаровъ, що вôнъ нѣколи не выступавъ проти ґен. Куропаткина, але все-гда поперавъ його. Що до битвы пôдъ Мукденомъ, то ґен. Сахаровъ думає, що вôйско російске було такъ само добре уоружене и запровіянтоване якъ и армія Японцѣвъ. Що Японцѣ выграли, сему причина та, що они мали лѣпшихъ полководцѣвъ.

На многй закиды, чому правительство російске высилало на поле вôйны самыхъ резервістôвъ, вôдповѣвъ Ґен. Сахаровъ, що се дѣялось лише зъ початку, але коли Росія дôстала вôдъ Нѣмеччины и Австріи запевнене, що на случай повстаня Полякôвъ они поможуть Росіи успокоити ворохобникôвъ, тогдѣ правительство російске зачало высилати реґулярне вôйско.

Токіо 4. Телеґрафують тутъ зъ поля вôйны, що японьскій вôддѣлъ вôйска, котрый занявъ Кайванъ, вôдогнавъ Росіянъ зъ Айченкаво, котре лежить 26 миль на пôвнôчь вôдъ Кайванъ. На другихъ мѣсцяхъ ситуація незмѣнена. Сто помôчникôвъ лѣкарскихъ зъ російского корпусу санітетôвъ, котрй попались въ японьску неволю, зôстали выпущенй на волю и повернули до російскои арміи.

Токіо 4. Прибувъ тутъ на дворъ мікада князь Шайкавъ, спеціяльный посолъ цѣсаря зъ Кореи, и зложивъ мікадови желаня зъ нагоды побѣды надъ Росією. При тôмъ заявивъ, що Корея все была и буде по сторонѣ Япону, а Росію уважає за спôльного ворога.

Гарбинъ 5. Пôсля докладного урядового обчисленя, стратила Росія въ битвѣ пôдъ Мукденомъ 105 тыс. люда убитыхъ, раненыхъ и взятыхъ до неволѣ. Раненыхъ транспортують зъ великимъ поспѣхомъ на сибірійскихъ зелѣзницяхъ и роблять мѣсце для новыхъ раненыхъ на случай недалекои битвы.

На приказъ ґен. Ліневича грають щоденно вôйсковй банды въ російскихъ позиціяхъ.

Токіо 5. Телеґрафують тутъ зъ поля битвы: Японьскй вôйска прогнали Росіянъ зъ ихъ позицій коло Тсулушу, Тсанґшу и Суміентшенґъ, и самй заняли тй мѣсця дня 3-го цвѣтня.

Японьска армія старає ся вôдшукати австрійского капітана ґрафа Шептицкого (брата галицкого митрополита) котрый яко attache свого правительства знаходивъ ся при російскôй арміи а вôдъ битвы пôдъ Мукденомъ десь пропавъ безъ вѣсти. Єго не знайдено анѣ помѣжь полонеными, анѣ мѣжь ранеными, якй попались въ японьскй руки. Правдоподôбно утѣкъ вôнъ на китайску територію, а если згинувъ, то зôставъ похореный яко російскій жовнѣръ.

Берлинъ 5. Въ нѣмецкôмъ посольствѣ въ Петербурзѣ суть тои гадки, що заключене мира є питанемъ часу и що зôстане довершене въ найблизшой будучности. Справдѣ царь еще не рѣшивъ ся на миръ, але всѣ великй князѣ, всѣ члены царского двора и его окружене суть приклонниками мира. Царь вôдволѣкає миръ зъ дня на день. Зъ заключенемъ мира самодержавна Росія понеслабы страшне поражене, а того власне царь боить ся, и все еще має надѣю що побѣдить.

Токіо 6. Телеґрафують тутъ зъ поля битвы, що Росіяне заатаковали японьскй вôйска въ двохъ мѣсцяхъ, де прийшло до кровавои битвы. Остаточно Росіяне зôстали вôдпертй. Страты по обохъ бокахъ досить значнй.

Японьска фльота готовить ся до атаку на портъ російскій Владивостокъ.

Петербургъ 6. Доносять тутъ, що вôддѣлъ кореаньско-російского вôйска заатаковавъ Японцѣвъ коло мѣсцевос[illegible] Кільтшу, такъ, що Японцѣ зôстали розбитй и мусѣли цофнути ся.

Токіо 6. Японцѣ затягають вже пяту внутрѣшну позичку на кошта военнй въ сумѣ 50 міл. долярôвъ.

Петербургъ 6. Не знають тутъ въ кругахъ рядовыхъ де находить ся теперь фльота Рождественьского. Припускають, що его кораблѣ находять ся недалеко острова Цейльонъ, и коли фльота перейде черезъ Маляцку дорогу, то прийме битву зъ Японцями десь на пôвнôчь вôдъ острова Формозы.

Вѣдень 6. Доходить тутъ вѣсть, що капітанъ ґрафъ Шептицкій, котрый десь вôдъ битвы пôдъ Мукденомъ заподѣвъ ся, знаходить ся здоровый при арміи ґен. Рененкампфа.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель — КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.
Заст. секретаря ....Йос. Кульчицкій BALTIMORE, M. D.
Заст. касіера ....А, Янковичь MC ADOO, PA.

Радни:
А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
К. Кобанъ..................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока.................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ.........Terryville, Conn.

Ихъ заступники:
Ив. Сенько...................Jessup, Pa.
Ив. Посипанко...............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій..............Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:
О. А. Улицкій...........Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ......McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный орґанізаторъ:
о. Н. Подгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.

ЄСЛИ на якôмъ плейзѣ васъ є 10 до 15 Русинôвъ а хотѣли бы сте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному предсѣдателеви Konst. Kyrczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшій поясненя и пришле потрѣбнѣ рѣчи.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

ИВАНЪ ПАШИНКОВЯНЪ, членъ Р. Н. Союза, вôд. 113 въ New Florence, Pa., упокоивъ ся, убитый треномъ 18-го Марта б. р. Небôщикъ походивъ зъ Галичины, села Середнє, повѣтъ Лѣско.

Вѣчная память!

Ч. 542. **КВІТЪ $300.00**

на триста долярôвъ, котрѣ я Марія Дуньска отримала яко посмертну запомогу по мужу Василю зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ, за що складаю сердечну подяку.

St. Clair. Pa., March 25, 1915.

Марія Дуньска.

Свѣдки { Гр. Поляньскій, Теодоръ Хилякъ,
Иванъ Геборъ, предсѣдат.,
Михаилъ Дода, секретарь.

КВІТЪ $600.00

на шѣстьсотъ долярôвъ, котрѣ я Иля Євчакъ отримала яко посмертну запомогу по мужу Андрѣю зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Lansford, Pa., April 1, 1905.

Иля Євчакъ.

Свѣдки { Иванъ Поляньскій, А. И. Добошь,
Андрѣй Марущакъ, предс.,
Юліянъ Сидорякъ, секрет.

КВІТЪ $600.00

на шѣстьсотъ долярôвъ, котрѣ я Марія Мочарска отримала яко посмертну запомогу по мужу Павлѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Lansford, Pa., April 1, 1905.

Марія Мочарска.

Свѣдки { Иванъ Поляньскій, А. И. Добошь,
Андрѣй Марущакъ, предс.,
Юліянъ Сидорякъ, секрет.

КВІТЪ $275.00

на двѣста сѣмдесять пять долярôвъ, котрѣ я Иванъ Ґлюкъ отримавъ яко посмертну запомогу по Петрѣ Старай зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Lansford, Pa., March 27, 1905.

John Gluck, administrator.

Свѣдки { Сидоръ Скарлошь, А. И. Добошь,
Андрѣй Марущакъ, предс.,
Юліянъ Сидорякъ, секрет.

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

НОВЕ БРАТСТВО

св. Йоана Хрестителя засновало ся въ Питсбургу, Па. Основанємъ братства занявъ ся п. И. Пастирчакъ. Членомъ сего братства може бути кождый чесный Русинъ зъ Питсбургъ и околицѣ. Мітинги вôдбувають ся кождои четвертои Недѣлѣ въ мѣсяцю. Урядники: Ив. Пастирчакъ предсѣдатель, Ив. Баґанъ заступникъ, Петро Лепакъ касіеръ, И. Мудрикъ заступникъ, Стеф. Борейко секретарь, Андр. Гальчакъ заступникъ.

ДАЮ ДО ВѢДОМОСТИ,

що будучій мітинґъ братства св. Йоана Хрестителя въ Скатдейлъ, Па. вôдбуде ся дня 16-го Апрѣля. Прошу околичныхъ Русинôвъ, щобы прийшли и приступили на тôмъ мітингу до Союза и до братства. Будемо приймати до братства за половину вступного, а до Союза пôсля статутôвъ. Горнѣть ся Братя Русины!

Гр. Коваль, секретарь.

— ВОДЪѢХАВЪ до краю бувшій предсѣдатель братства Пресв. Богор. вôддѣлъ 16 Р. Н. Союза въ Лансфордъ, Па. Левъ Монѣта. Щасливои подорожи и скорого повороту желає му

Братство.

ДОПИСИ.

Зъ Mahanoy Plane, Pa.

По 3 тыжневôй тяжкôй слабости померъ тутъ дня 27-го Марта загально звѣстный Павло Матяшь, членъ рады церковнои, парохіи Шенандо и членъ всѣхъ мѣсцевыхъ брацтвъ и 3 ехъ рускихъ орґанізацій. Величавый похоронъ эго вôдбувъ ся въ четверъ дня 30-го Марта при здвизѣ народа. На похоронъ выступили въ парадѣ слѣдуючѣ братства, котрыхъ небôщикъ бувъ членомъ: св. пророка Иліи, вôддѣлъ Союза 28, и св. АА. Петра и Павла число въ Соединенію 50, котрого небôщикъ бувъ основателемъ и предсѣдателемъ, оба тѣ б-ва зъ Маганой Плейнъ, трете брацтво св. Димитрія зъ Шенандо, що належить до Общества Р. Б. Обряду похоронного довершили оо. К. Лавришинъ зъ Шенандо и О. Злоцкій зъ Лансфордъ. Небôщикъ походивъ зъ земплиньского комітату, села Чертежь на Угорщинѣ. До Америки приѣхавъ зъ початкомъ рускои еміґраціи зъ Угорщины та Галичины. Тутъ удержувавъ готель и сторъ черезъ що доробивъ ся значного маєтку. Полишивъ жѣнку и двѣ доньки, зъ котрыхъ одна вже замужна. Покôйный Павло Матяшь задля своеи веселои та приязнои вдачѣ зыскавъ собѣ много приятелѣвъ не лишь помѣжь своими, але и чужими, для того смерть єго, такъ ще молодого, заподѣяла великій жаль и смутокъ мѣжь знакомыми. Вôнъ занимавъ ся щиро рускими справами, орґанізувавъ братства и намавлявъ людей, абы вступали въ ихъ члены; любивъ богато читати и предплачувавъ не лише тутешнѣ, але и деякѣ краевѣ рускѣ часописи. Хотяй рускои школы въ Маганой Плейнъ нема, а до Шенандо далеко, то мимо того вôнъ навчивъ свои доньки по руски читати и писати. — Земля ему перомъ.

Очевидець.

Зъ Шенандо, Па.

У насъ вôдбувъ ся похоронъ Маріи Дудичь, жены Сидора Дудича, у Недѣлю 2 Апрѣля при великôмъ здвизѣ народа. О. К. Лавришинъ выголосивъ трогательну похоронну проповѣдь, такъ що не було однои душѣ, котра бы не заплакала надъ бѣдною долею мужа и пятеро дрôбныхъ дѣточокъ.

Секретарь Союза вôд. 98.

Що пише намъ оденъ рускій фармеръ зъ Мичиґенъ?

Коли я працювавъ въ фабрицѣ, то скорше якій карбованець можна було кинути на народну цѣль, а теперь на господарствѣ противно, розходъ великій а о карбованець труднѣйше, бо хоть е де що продати, то на мѣсци нема кому, а посылати до Чикаґо, то впередъ треба накормити двохъ ненасыченыхъ злодѣєвъ: 1) колѣй, 2) гуртовника — а фармерови що хотять то кинуть. Малый фармеръ дознає такои „просперити“ якъ и робôтникъ въ шапѣ. Правду сказати, то фармарѣ самѣ сему виннѣ якъ и робôтники, що жиють безъ звязи, оденъ не дбає о другого. Примѣромъ, если кому прийде спродати корову, бо му грошей потреба, ано що зробить? — иде и просить рѣзника, щобы купивъ. А той звыкло гордый, бо мае грошѣ, не хоче, каже, що му непотрѣбно, але якъ бы зъ ласки дає фармарови 1½ цента за фунтъ, найбôльше 2 цнт. Отъ маєшь профітъ! Єсли неоденъ мае що бôльше, то мусить робити ліцитацію, то часомъ за пôвъ дармо продасть. О скôлько я придививъ ся поступови въ нашôй околици, де май же самѣ „Єнкесы“ то жите ихъ пригадуе пôдъ декотрымъ зглядомъ 50 лѣтну взадъ господарку нашихъ непросвѣщеныхъ господарôвъ.

Отже при такихъ обставинахъ фармерского житя не можна легко прийти до гроша. Однакъ треба признати, що хоть на фармѣ тѣсно за грôшь, но все таки жите щасливше и свобôднѣйше якъ въ шапѣ або майнѣ ще пôдъ якимъ безсовѣстнымъ босомъ, особливо коли той зауважае, що робôтникъ є поступовыхъ поглядôвъ. Тогды уже нема що робити. То власне споводувало мене покинути боса.

НОВИНКИ.

— УГОРСКЕ правительство заходить ся вôдъ кôлькохъ лѣтъ около матеріяльного подвигненя угорскихъ Русинôвъ. За его ініціятивою засновано въ Нижныхъ Веречкахъ школу молочного господарства т. зв. „Руску акцію“, де що року будуть приймати по кôлькохъ селянъ для выученя молочарства. Сего року вôдъ дня 1. цвѣтня приймуть тамъ на науку 5 селянъ, якѣ крôмъ безплатного удержаня будуть побирати мѣсячно 6 до 10 К вынагороды. Въ Нижныхъ Реметахъ засновуе „Руска акція“ фабрику штучныхъ цвѣтôвъ, въ якій найде роботу спершу 100 дѣвчатъ а познѣйше 300.

— НОВА секта — якъ пише „Новое Время“ — повстала въ Росіи въ рязаньскôй ґуберніи, що зове себе Новымъ Израилемъ. Сѣ сектанты не узнають хрещеня нѣ супружества и не узнають иконъ.

— АНГЛІЯ хоче дати Жидамъ великій кусень землѣ въ всходнôй Африцѣ, де бы они могли осѣсти и стати фармерами. Въ виду сего Жиды-Сіоністы выслали своихъ повномочникôвъ звидѣти сю землю. Повномочники вже вернули и кажуть, що край сей дуже здоровый, але не роблять великихъ надѣй на успѣхи жидôвъ въ фармерствѣ.

Сердешний привіт
усім борцям за правду, за добро, за славу й волю України-Руси.

Братя кругом! чари з вином
Чекають, лють ся з берегів.
До рук возьміть, — на довгий вік!
Щасливих, мирних, славних днів!
Лийте ще раз — усім ґаразд!
Вина ще досить жде на вас,
Хто в наш йде круг, той нащ є друг,
Хто нині з нами, той для нас.
Лийте до дна, пийте до дня,
Аж поки сонця не діждем,
Зблїд неба звід, не видно зьвізд,
Ось вже свитає ясный день.
Птиць вже чути щебет милий,
Мрак уходить поміж гори,
Вітер будить сплячі хвилї,
Закипіло тихе море.
Нуже, хлопці, нуже скоро,
Весла в руки, нуже далїй,
Рвіть, ламайте всї запори,
Не подайтесь буйній фалї.
Много рази чорна хмара
Вкриє сонце, грім заграє,
Одностайне підкріпляймось,
Буря вічно не триває.
А хоч злоби меч двосїчний
Блисне в очи — не забудь,
Що завсїгди гріб єсть вічний,
Хоронячий честну грудь.
Поки сила, нуж до дїла,
Струя гимну най о скали
Ударяє певно, сьміло,
Щоб наш голос всї пізнали.
Поки лямпа нам сіяє,
Поки цьвіти не зівяли,
Поки в серци кров ще грає,
Не подаймось буйній фалї.

1903 *В. К. Цебрівский.*

Збирайте грошѣ
НА РУСКУ БУРСУ
въ Йонкерсъ, Н. Й.
и вôдсилайте до:
Rev. Paul Tymkievich,
69 Linden St., Yonkers, NY.
Чеки и моніордеры выписуйте на имя касіера:
John Glowa, treas. R. N. F.

— ВСѢХЪ, кому на тôмъ залежить, повѣдомляю, що моя теперѣшна адреса есть
Paul Gera,
55 McClure Ave.,
Allegheny, Pa.

Где єсть?
Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошенє напередъ.

ДЕ ЄСТЬ?
Гриць Дудра, родомъ зъ Лосѣ, въ Галичинѣ. Хто бы о нѣмъ знавъ зволить написати на адресъ:
Mr. Al. Trembacz,
355 Nepperhan ave.
11— Yonkers, N. Y.

ШУКАЄ МѢСЦЯ 14-16
студентъ техніки, Украинець зъ Доньскои области. Мôгъ бы приняти мѣсце учителя. Єго жѣнка є учителькою въ Галичинѣ, моглабъ такожь бути учителькою. Хто бы потрѣбувавъ такихъ людей зволить написати до редакціи »Свободы«.

ДЕ СУТЬ?
Михайло и Василь Кутко, зъ Гороховець, повѣтъ Перемышль, Галичина. Хтобы знавъ де они є, зволить написати про се ихъ братови на адресу
Stephen Kutko,
Box 25, YORKVILLE. O.

Пѣснь Радикальна.

Уставайте люби братя, бо вже бѣла днина,
Ой бо до насъ загостила весела новина.
Уставайте зъ лôжка свого, пустѣть насъ до хаты,
Будемо вамъ радикальну пѣсоньку спѣвати:
Та засвѣти зъ воску свѣчку, поставъ на вôконце,
Най зацвите руска доля якъ рожа на сонци.
Ой мы, братя, сеи ночи на волосъ не спали,
Чи читаете „Свободу“ будемъ васъ питали?
Бо „Свобода“ письмо наше зъ украиньской хаты
На чужинѣ про Вкраину любить написати,
Бо мы, братя, радикалы лихо потревали,
Выборолись зъ тяжкой долѣ и сѣти пôрвали.
Послухайте, рускѝ братя, що будемъ спѣвати:
З'єднаймо ся рускѝ братя зъ украиньской хаты.
Америка край богатый, много скарбôвъ має,
Лишь въ нещастю чоловѣка бѣдного не знає;
Тожь мы братя Украинцѣ руки собѣ даймо
До „Союза“ й „Зорѣ Руской“ щиро приступаймо.
Вважай брате, не марнуйже часу нѣ хвилину,
Дай на „Союзъ“ кôлька центôвъ на чорну годину.
До „Союза“ приступаймо, складки повкладаймо,
Самѝ собѣ у нещастю радо помагаймо,
Бо то право австріяцке такъ насъ змарнувало
Голыхъ, босыхъ и голодныхъ за море прогнало.
Тожь тутъ лекше можна жити, лишь Бога просити,
Тутъ не будемъ клятой ляшнѣ кайданôвъ носити.
Австріяцке правительство то самѝ злодѣѣ,
Все злодѣйство, бо на лѣпше тамъ нема надѣѣ;
Злодѣй Керберъ въ міністерствѣ, староста въ старостве,
Злодѣй жандармъ и вôйтъ злодѣй мѣжь народомъ въ хлопствѣ.
Нашихъ братôвъ у парляментъ Ляхи не пускають,
Котрый судя Украинець въ горы наганяють.
Тамъ у горахъ бѣдный народъ письма не читає
Про цвитучу Украину нѣчого не знає.
Вôнъ не чує того болю, книжокъ не читає,
До остатныхъ зъ помѣжь людей себе зачисляє.
А та шляхта новѝ драчѣ щоразъ насилає
Зъ помѣжь дѣтей коровину зекуторъ займає.
Та тяженька хвиля прийшла, терпцю намъ не стало
Кôлькохъ нашихъ радикалôвъ за воду погнало.
Пора братя тутъ спѣвати на чужинѣ разомъ,
Нехай нашѝ кровопійцѣ умирають плазомъ.
А вы ксьондзы Єзуиты идѣть ся въ Римъ грѣти,
Не товчѣть намъ чоломъ перцю, мы не вашѝ дѣти.
Вы кацапы, москвофулы, хитрѝ рублехапы
Лупѣть вовцѣ, идѣть въ Москву кожухи латати.
И вы „отцы твердой Русси“ идѣть зъ ними разомъ
Та шукайте де здихає кôнь пôдъ перелазомъ,
Пригрѣвайте огнемъ зверхи шкôру и змимайте,
Начиняйте ковбасницѣ, смачно пожирайте.
Ты „казето“ нюйорская выписуй дурницѣ,
Будуть жиды вымѣтати тобою пивницѣ.
И вы, пане редакторе, часы вашѝ впали,
Касы въ Москвѣ спорожнились, що васъ годували.
Вашой брехнѣ нюйорскои люде не читають,
Тôлько въ шторахъ на услугу жиды уживають.
Вѣнчуємъ ти рускій брате зъ украиньской хаты:
Дай ти Боже въ любвѣ въ Бога, вь щастю проживати.
Вѣнчуємъ тя шляхто польска а и васъ кацапы:
Дай вамъ Боже пять лѣтъ гнити а двайцять конати.
Кôнчу пѣсню радикальну, тобѣжь кажу брате
Записуй ся до „Союза“ будешь щасте мати.

Г. Стоякевичъ.

Всячина.

ИЗЪ СТРАХУ ПРОМОВИВЪ.

Моравскѝ часописи розповѣдають ось таку интересну подѣю: Кавалеристъ Антôнъ Немецки впавъ при вправахъ зъ коня и въ наслѣдокъ побитя головы втративъ цѣлковито мову. Єго держано довгій часъ въ олуменецкôмъ шпитали ґарнізованôмъ безъ видного успѣху, такъ що въ кôнци звôльнено его, якъ нѣмого, зъ вôйсковои службы. Немецки по довгôмъ шуканю найшовъ примѣщене у олумунецкого пекаря Теґля; его служба полягала на розношуваню печива. Переходячи онодѣ мôстъ на Моравѣ посовгнувъ ся Немецки и мало що не впавъ до воды. Зъ великого страху вôнъ перший разъ — крикнувъ и ось зовсѣмъ вôдзыскавъ мову, якою не володѣвъ уже цѣлый рôкъ.

ВÔДВАЖНЫЙ СУДЬЯ.

Цѣкавый и рѣдкій случай лучивъ ся онодѣ въ Мадритѣ, въ Испаніи. Испаньскій король Альфонсъ ѣздивъ собѣ по мѣстѣ автомобілемъ и выѣхавъ на трамвай електричный. Вину за се зложено на кондуктора трамваю и выточено єму слѣдство. Меръ дистрикту, котрому вôддано справу до порѣшеня, выдавъ такій присудъ: „Увôльняє ся кондуктора вôдъ вины и кары, бо: 1) Король ѣхавъ зô скоростію забороненою приписами, 2) королѣвскій еквіпажь не бувъ оплаченый таксою належною и 3) не мавъ числа, яке кождый еквіпажь того рода мусить мати. Розумѣє ся, що вôдъ мера зажадано сейчасъ, щобъ уступивъ, але вôнъ вôдповѣвъ, що выдавши справедливый присудъ, не вважає за вôдповѣдне резиґнувати зô свого становища.

ЗЪ ЖИТЯ ДНЕВНИКАРЯ.

Въ Лондонѣ померъ передъ тыжнемъ журналістъ И. А. Ошіа, родомъ зъ Ирляндіи. Ошіа бувъ типовымъ дневникаромъ, що не одно пережывъ и не зъ однои печи хлѣбъ ѣвъ. Въ молодôмъ вѣцѣ яко военный справоздавець бувъ при облозѣ Анконы зъ папскимъ вôйскомъ. Опôсля бувъ дописувателемъ зъ Парижа одного зъ американьскихъ дневникôвъ. Въ 1870 р. перебувъ облогу Мецу яко кореспондентъ Standard-а. Тамъ пôдозрѣвали, що вôнъ є шпіономъ и Ошіа мавъ пôйти на розстрѣляне, але уратувавъ его вôдъ смерти оденъ зъ ґенералôвъ, заручивши его невинность. Опôсля пережывъ Ошіа тяжкѝ часы облоги Парижа яко дописуватель Srandard-а. Коли тодѣ выпущеный зъ Парижа бальонъ найдено на каналѣ Ляманшь, а въ лодцѣ бальона листъ Ошіѣ до Standard-а, думано, що то вôнъ самъ ѣхавъ тымъ бальономъ и втопивъ ся въ мори. Тымчасомъ Ошіа живъ въ Парижи и збиравъ образки зъ сеи историчнои облоги, якѝ пôзнѣйше оголосивъ друкомъ. Въ часѣ повстаня карлістôвъ въ Испаніи въ 1875 р. перебувавъ тамъ Ошіа яко кореспондентъ высше названои ґазеты. Въ Лондонѣ знали покôйного не лише яко талановитого дневникаря, але и яко забавного товариша.

РУКА.

Орґанъ чутя, котрый найбôльше чутливый є въ руцѣ, є зъ многихъ зглядôвъ найбôльше цѣкавымъ змисломъ. Коли примѣромъ другѝ змислы, якъ зôръ, слухъ, нюхъ, мусять приймати враженє свѣтла, чи гуку, чи запаху, и мы мимо нашои волѣ видимо, слухаємо, нюхаємо, то рука выбирає собѣ предметъ котрого має дôткнути ся, и дотыкає ся зовсѣмъ пôсля вподобы. Око вôдсуває предметы, котрыхъ не любить, а бере тѝ, котрѝ бажає. А якъ то часто мы приневоленѝ дивити ся на рôжнѝ страшнѝ рѣчи, а ухо наше мусить слухати страшнѝ звуки, а нôсъ нашь мусить нюхати невыносимый смрôдъ; пôдчасъ коли чуте въ нашôй руцѣ не є цѣлковито наражене на такѝ муки.

Рука дбає не про свои власнѝ потребы, але коли другѝ нашѝ змысли вôдмавляють услуги, она переймає на себе ихъ обовязки. Рука слѣпого чоловѣка веде його по улицяхъ неначе око, она вôднаходить всѣ вôдлеглѝ дороги; она глядить мѣсто ока въ лиця його приятелѣвъ и говорить йому, чій любый зôръ на нѣмъ спочиває. Рукою читає слѣпый книжки и тому може весело перебувати довгій часъ на читаню цѣкавыхъ книжокъ. А яку прислугу вôддає рука глухо-нѣмымъ?! Коли языкъ нѣмый, а ухо замкнене, то руками такій чоловѣкъ може порозумѣтись, може навѣть вести довгѝ розговоры.

А скрѣплене силы иншихъ змыслôвъ завдячуємо лише руцѣ. Рука то спорядила рôжнѝ тубы, що скрѣпляють силу звуку. Рука зриває пахучѝ цвѣты и подає до носа щобы ихъ понюхати. Рука также дестилює (чистить) нечистый смердячій воздухъ. Єсли-бы не рука приправляла намъ рôжнѝ справы, нашь смакъ не бувбы такъ розвиненый. Однымъ словомъ рука є якъ найлѣпшою служачою для всѣхъ нашихъ змыслôвъ.

И коли наша рука такъ великѝ вôддає услуги тѣлови то не меншѝ услуги вôддає нашому духови, вôдвазѣ, любови, волѣ и т. д. Дайте руцѣ мечь, а она буде боротись, дайте руцѣ плугъ, а она буде орати, дайте руцѣ скрипку, а она буде грати, дайте руцѣ пензель, а она буде малювати, дайте руцѣ перо, а она буде за васъ говорити, спеplease: сперечати ся и молити ся. Що не потрафить рука зробити? Парова машина — се нѣчого иншого, якъ велика рука, зроблена на те, щобы заступити силу малои людской руки. Електричный телеґрафъ — сесе нѣчого иншого, якъ довжезне перо до писаня для нашои малои руки. Нашѝ великаньскѝ арматы и другѝ военнѝ оружія, котрыми мы такъ легко убиваємо нашихъ братôвъ, — се нѣчого иншого, якъ рука Каина въ бôльшôмъ и бôльше кровавôмъ выглядѣ. Коли пôйдемо такъ дальше, то чимже є корабель, зелѣзниця, палата? А дальше чимже є цѣле мѣсто, цѣлый край, чимъ суть всѣ мѣста на земской кулѣ, а чимъ въ кôнци є сама куля земска, о скôлько змѣнила еѣ людска рука? Всьо тото є лишь творомъ великаньскои руки, котрою весь рôдъ людскій, яко могучій чоловѣкъ послугуючись, выконавъ свою волю.

И коли мы подумаємо про тѝ способности и великаньскѝ творы нашои руки, то певно прийде намъ на гадку грѣшна рука нашои прародительки Євы, що зôрвала заказаный овочь зъ дерева въ раю. Дальше прийде намъ на гадку рука Спасителя, котрою благословивъ и творивъ чуда, прийдуть на гадку руки тыхъ, що прибивали на хрестъ Спасителя. И коли мы о тôмъ всѣмъ подумаємо, то зô страхомъ поглянемо на нашѝ руки, на тѝ особливѝ знаряды, що такъ много на свѣтѣ зробили доброго, але также и стôльки злого.

СМѢШНЕ.

— Чи вы любите звѣрята?

— О, страшенно! Зъ найбôльшимъ апетитомъ споживаю телятину, баранину, воловину и всякій дрôбъ...

*

По похоронѣ бабунѣ каже мала внучка:

— О, Боже, таже бабуся забули взяти зъ собою окуляры...“

* * *

— Вжемъ васъ обголивъ и обстригъ, чи еще маю и голову змыти? — пытає голяръ гостя.

— Нѣ, — вôдповѣвъ гôсть — голову змыває менѣ звычайно жѣнка.

* * *

— Скажѣть менѣ пане судіо, чи безуміє есть причиною до розводу...

— Цѣлкомъ певно! А чи-жь ваша жена безумна?

— Нѣ, тôлько я, що ся оженивъ зъ нею.

Друкарня „Свободы"

друкуе

тикеты, паперы, коверты, книги, книжки, плякаты, циркуляры

и взагалѣ всѣ роботы друкарскѣ

старанно, тано и на часъ.

Братскѣ опѣкуны хорошь повиннѣ мати книжки для записованя коли хто захорувавъ, на яку слабость и т.д.

Адресъ:

„SVOBODA", Box 353, Scranton, Pa.